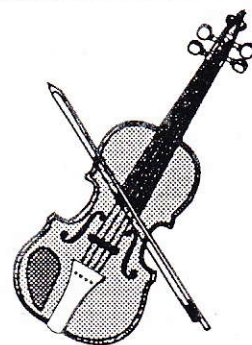

PRÓBASZÁM

ZENEKAR

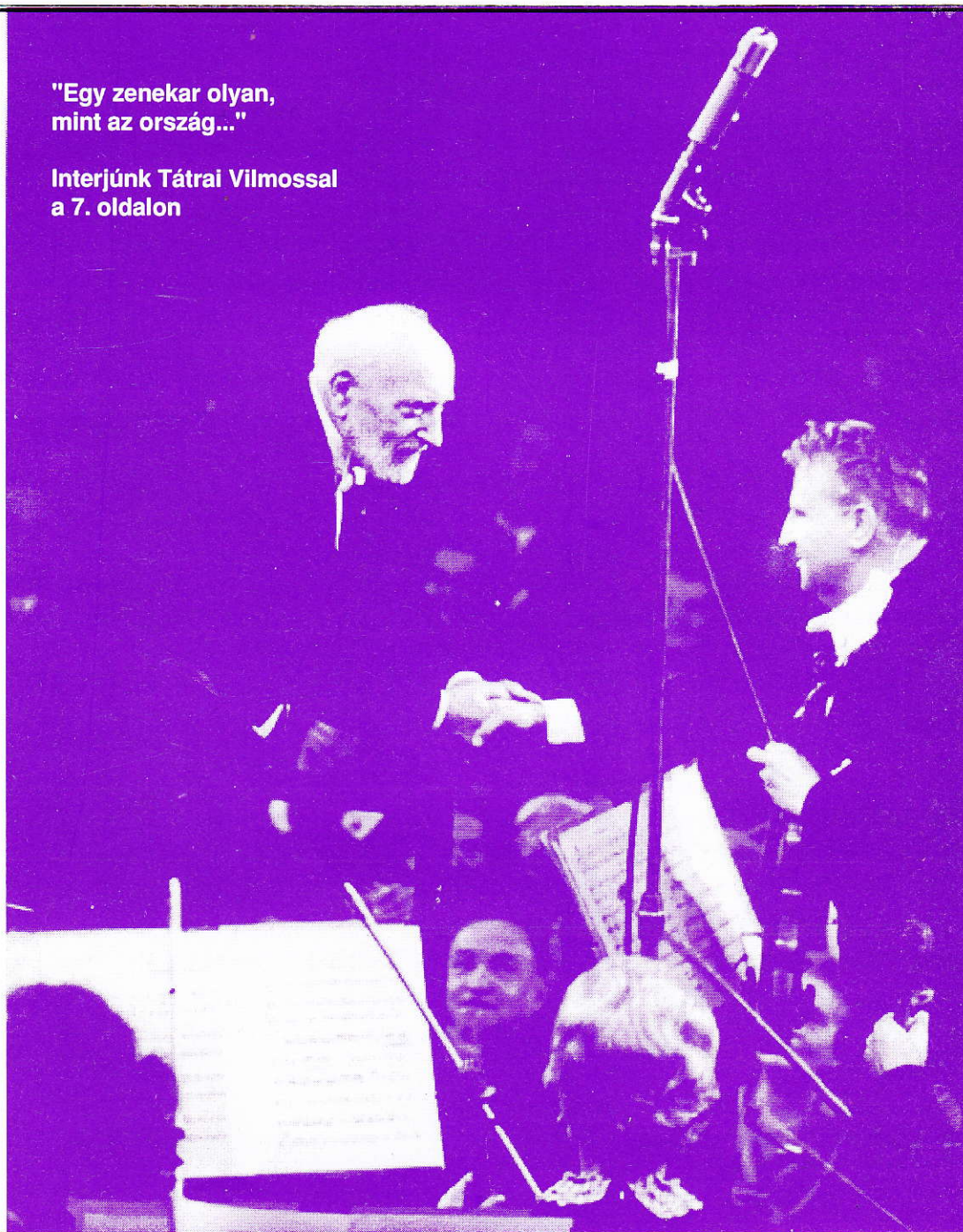
1994. MÁJUS

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK, VALAMINT
A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA

"Egy zenekar olyan,
mint az ország..."

Interjúnk Tátrai Vil móssal
a 7. oldalon

EGY FOLYÓIRAT NYITÁNYA

Ahogy a nyitány egy opera mondanivalóját jelzi, ahogy a prológus egy mű programját felvázolja, úgy szeretném e sorokkal most lapunkat is bevezetni.

A tájékozottság erő – mondják tanult emberek (az információ hatalom...) – folyóiratunk pedig ilyen erőt kíván adni minden kollégánknak. Erőt azért, hogy kulturális küldetésükben, hivatásuk teljesítésében, munkájukban, egzisztenciális törekvéseikben, gyakorlati, mindennapi problémáik megoldásában őket érdemi hírekkel, információval segítjük. Célunk, hogy lapunk pályatársainkat, mint szabad polgárokat segítse; az egymást utáló rab-szolgák helyett a tenniakaró, fáradtságot, fanyalgást feledő, alkotó művészeket szolgáljuk. Ugyanakkor azonban az állami-társadalmi hierarchiában felettünk állók is joggal igényelhetik korrekt, tárgyyszerű beszámolóinkat, problémáink bemutatását. Mi ennek az igénynek is eleget kívánunk tenni.

Folyóiratunk speciális, szakmai orgánus lesz. Ez azonban közvetve a szabad polgárok társadalmának oly rég áhított finomszerkezet-kialakulását is szolgálja.

Fórumot kívánunk adni:

- a szakmánkat érintő releváns dolgozatoknak;
- a klasszikus vitakultúra (dialektika) etikai normáinak megfelelő véleménycserének, szakmai vitáknak;
- érdekvédelmi kezdeményezéseknek.

Tájékoztatást nyújtunk munkánkról, terveinkről:

- közönségünknek;
- szponzorainknak;
- működtetőinknek;
- utánpótlást adó iskoláinknak.

Hírt adunk:

- nemzetközi kapcsolatainkról;
- külszági híreinkről;
- hazai programokról.

Nyílt teret biztosítunk:

- közleményeknek;
- hirdetéseknek;
- pályázati kiírásoknak.

Bőségesen referáljuk:

- a hazai és nemzetközi kritikákat;
- a rokon témájú külföldi szakirodalmat;
- a piaci vállalkozási lehetőségeket;
- a non-profit kezdeményezéseket.

Mit kívánhat a szerkesztő a lapindításkor?

- éveket a lapnak;
- konstruktív olvasói visszajelzéseket;
- egy jó ügy szolgálatának tudatát.

Jó prológushoz illően azt mondom:

Ez a műben az eszme, lássuk érvényre mint jut

Fel hát! Kezdődjék a játék!

Folyóirat indul, csapó...

Popa Péter

CONCERTO

H·A·N·G·L·E·M·E·Z·B·O·L·T

KOMOLYZENEI HANGLEMEZEK

VÉTELE – ELADÁSA

VII., DOB UTCA 33. TEL: 121-64-32

Tisztelt Szimfonikus Zenekarok! Hölgyeim és Uraim, Kedves Barátaim!

Amióta 1853-ban, immár 141 éve Erkel Ferenc kezdeményezésére és irányítása alatt megalakult a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara, az első magyar szimfonikus zenekar, a magyar zenész- és zenekedvelő társadalom együttes bölcsők sokasága mellett bábáskodhattott, míg temetésnél még sohasem kellett gyászolnia. Zenekarok formálódtak, nőttek, átalakultak, új nevet vettek fel, de eddig még sohasem szűntek meg.

Létük, – amely a kiteljesedés irányába indította el a XIX. századi zeneéletet – ma meghatározója a hangversenygyakorlatnak; a zeneoktatás valemennyi szintjének. Az alkotóművészek bennük látják a pálya legnagyobb kihívásait, a szólisták érdemrendként viselhetik az együttműködés lehetőségét.

Mindez feltételezti, hogy a zenekarok felnőtt ifjakként megkapták a nagykorúság diplomáját és sorsuk irányításában határozottabban szólhatnak meg. Sajátos, hogy erre évtizedeken keresztül még részükről is csak bátortalan, könnyen elnyomható kísérletekre volt példa; a kritikusok is rajtuk csattogtatták legőnfeledtebben az ostort, levervén a rosszul gondozó fenntartók, vagy számos gyöngye karmester bűneinek hallható eredményeit.

A 80-as évek végre ráébresztette zenekarainkat, hogy nemcsak örökifjúság létezik, hanem sorozatos életveszély-szituáció is kialakulhat. A Szövetség létrejötte bizonyítja, hogy a természetes rivallizálás mellett, ennek eredményeként az egymásra utaltság egészséges felismerése is megtörtént. De talán ennél is fontosabb, hogy a legnagyobb fenntartó (a „döntéshozók” legfontosabb befolyásolója), a közönség tapasztalhatta a zenekarok őszinte törekvését megtartásukra.

Ma kétségtelenül harc folyik a fennmaradásért. A sebek csak úgy kerülhetők el, ha mindenki önmagával szemben és egymásért küzd. Ha ez a lap jól szolgálja a Szövetség ügyét, segíteni fog, hogy erről senki se terelhesse el olvasói figyelmét.

Budapest, 1994. április 29.

Erkel Tibor

Állami Hangversenyzenekar

1051 Bp., Vörösmarty tér 1.
Tel.: 11-76-222; 11-80-374;
11-80-104

Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara

1800 Bp., Bródy Sándor u. 5–7.
Tel.: 13-87-254; 13-88-253

Dohnányi Zenekar

1122 Bp., Nagytétényi u. 35.
Tel.: 22-72-674; 12-21-488;
Fax: 26-78-667

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Bp., Múzeum u. 11.
Tel.: 13-84-085

Magyar Szimfonikus Zenekar

(Postás Zenei Alapítvány)
1135 Bp., Csata u. 8.
Tel.: 15-34-522; 15-34-239

BM Szimfonikus Zenekar

1051 Bp., Zrínyi u. 5.
Tel.: 11-75-858
Próba: Kerepesi út 53.
Tel.: 11-72-790

Debreceni MÁV Filharmonikus Zenekar

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 412-395

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6721 Szeged, Festő u. 6.
Tel.: (62) 316-927

Szombathelyi Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Thököly u. 14.
Tel.: (94) 314-472

Miskolci Szimfonikus Zenekar

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-494

Pécsi Szimfonikus Zenekar

7621 Pécs, Kossuth u. 19.
Tel.: (72) 324-350

Győri Filharmonikus Zenekar

9022 Győr, Liszt F. u. 13.
Tel.: (96) 312-452

SZAKSZERVEZET ÉS SZÖVETSÉG

A változások korát éljük, és ebben az időszakban – úgy érzem és tapasztalom – sok kérdést el tud dönteni az az egyszerű tény, hogy képes-e a szakma a saját érdekeiért – legyen az szakmai, intézményi vagy munkavállalói érdek – egységesen fellépni.

A Magyar Szimfonikus Zenekari Szövetség megalakulása és szövetségi kapcsolata szakszervezetünkkel, a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetével ennek az egységes képviselőnek az esélyét kínálja a szimfonikus zenekarok és tagjaik számára.

Ennek az induló szervezetnek és kapcsolatnak biztatóak a lehetőségei, hiszen jellemzően nem elsősorban az intézmények létéért, a munkahelyek megőrzéséért, hanem az általános működési feltételek javításáért és a létező értékek megőrzéséért kell fellépnie.

A két szervezet kapcsolata – ahogy szakszervezetünk más szakmai szervezetekkel történő együttműködésében is teszi, eredménnyel – arra a közös elhatározásra alapul, hogy közösen, erőink összegzésével nagyobb eséllyel indulhatunk a jelzett célok elérésért. Mindez feltételez elsősorban egy kölcsönös bizalmat, továbbá egy olyan munkamegosztást, amelyben mindenki, azaz mindkét szervezet tudja, hogy mi a feladata. Szakszervezetünk esetében ez némileg egyszerűbb, hiszen jogszabályok határozzák meg elsődlegesen jogainkat és egyben kötelezettségeinket. A munkavállalók érdekvédelme, érdekképviselője azonban számos ponton egybeesik a szakmai, intézményi érdekekkel is, ezért különösen ezen a terepen jelenthet sok segítséget az együttműködés és az egységes fellépés.

Természetesen ezek az egybeesések magukban hordozzák az érdekkülönbségek, a viták lehetőségeit is, legyen az intézményen belüli vagy kívüli probléma, azonban az együttműködés kínálja annak a lehetőségét, hogy vitáinkat a szakmán, intézményen belül folytassuk le és a döntést ne a kívülállók hozzák meg helyettünk.

Ennek az együttműködésnek az első konkrét példája ez a közös kiadású lap, amely reményeink szerint nemcsak sok segítséget nyújt a zenekarok munkájához, információkkal látja el őket, és ezáltal közelebb is hozza az együtteseket egymáshoz, hanem alkalmas lesz arra is, hogy a szimfonikus zenekarokat és életüket megismertesse úgy a szakmai, mind a szélesebb közvéleménnyel.

Elképzelésünk szerint rendszeresen adnánk tájékoztatást szakszervezetünk tevékenységének azon fontosabb eseményeiről, melyek a szimfonikus zenekarok és tagjaik számára fontosak és érdekesek lehetnek. A munkavállalókat, tagságunkat és természetesen a munkáltatókat is informálnánk az aktuális jogi és egyéb közérdekű kérdésekről és igény szerint részletesebb írásokkal is segítenénk

egy-egy új jogszabály feldolgozását vagy vitatott jogi helyzet megoldását.

Tekintettel arra, hogy szakszervezetünk küldött-értekezletét 1994. február 28-án tartotta, így az ott elfogadott dokumentumok még igencsak aktuálisak, ezért az alábbiakban közöljük a beszámolónak és a határozatnak a szimfonikus zenekarokat leginkább érintő részeit.

BESZÁMOLÓ (idézetek)

A korábbi Munka Törvénykönyve és a hozzá kapcsolódó jogszabályok lényegében teljes egészében hatályon kívül kerültek és tagságunk 1992. július elsejével már nem egy egységesnek tekinthető munkajogi rendszer, hanem alapvetően két, egymástól számos ponton eltérő szabályozási rendszer alanyává vált. Az állami, önkormányzati fenntartású intézményekben dolgozó pedagógusok, művészek és egyéb munkavállalók a közalkalmazottak joglásáról szóló törvény (Kjt.) és a többiek pedig jellemzően az új munkatörvény (Mt.) hatálya alá kerültek. A két idézett törvény szoros kapcsolatban van egymással: eszerint az alap a munkatörvény, de az intézményekben dolgozóakra vonatkozó eltérő szabályokat a Kjt. rögzíti.

A törvényalkotási folyamatban elsősorban arra törekedtünk, hogy a korábbi szabályozás kedvezőbb szabályait megőrizzük, lehetőleg minél kedvezőbb munkajogi helyzetbe hozzuk kollégáinkat. Ezen belül eredménnyel érveltünk a zenepedagógusok, a szimfonikus zenekarok munkaideje, illetve szolgáltatásának korábbi szabályozásának ismételt magas szintű újrafogalmazásáért, csakúgy mint a szaktanárképzőben vagy állami konzervatóriumban szerzett végzettség felsőfokúként való elfogadásáért a besoroláskor.

Sarkalatos kérdése volt és maradt a szabályozásnak a jogviszonyok határozott vagy határozatlan időre történő létesítése. Ebben a mai napig jogszabályi szinten nem történt hátrányos változás, azaz meg tudtuk védeni a határozatlan időre szóló jogviszonyokat a kollégáinkra vonatkozó munkakörök döntő többségében, noha ismerjük az erre vonatkozó kormányzati módosítási szándékokat, amelyek mindenféleképpen kedvezőtlenebb helyzetet eredményeznének a jelenleginél.

A közalkalmazotti törvény alkotta illetményrendszer és az ezt szolgáló besorolási táblázat az egyik legallergikusabb pontja a törvénynek. Már a hatályosulás késleltetett időpontja (az 1992. július 1-jén hatályba lépett törvény az illetményrendszert csak 1994. január 1-jével léptette életbe) is komoly aggályokra adott okot és különösen az a tény, hogy az ún. A1, azaz a táblázat kiinduló pontja nem csak hogy, nem lett meghatározva, hanem semmilyen vi-

szonyító szám vagy irány nem fogalmazódott meg, aminek alapján többé-kevésbé komolyan lehetett volna az illetményrendszer jelentős jövedelemnövelő hatásával számolni.

Ez a bizonytalanság sokakban – okkal – irreális várakozásokat keltett, viszont a kormány számára nyitva hagyta azt a lehetőséget, hogy az 1994. január elseji léptetésig a pénzügyi lehetőségek és szándékok szerint legyen lépések. Sajnálatos módon ezek a lépések döntően a Kjt. illetményrendszerének előnyeit szűkítendő, a munkavállalók számára hátrányosak voltak.

Az életbe léptetés elhalasztásának tervét a szakszervezetünk részvételével is szervezett 1993. júniusi közalkalmazotti tüntetés és a közalkalmazottakat képviselő szakszervezet sztrájkbizottságának megalakulása (ennek tevékenységében szakszervezetünk nem vett részt) tudta elsősorban megghiúsítani.

Az évvégi jogszabály-módosítások tovább növelték – az amúgy finanszírozási oldalról egyébként is meglévő – bizonytalanságot és a közalkalmazottakat az F kategóriából történő visszasorolások miatt megalázó és elfogadhatatlan helyzetbe hozták.

Zenei intézmények (szimfonikus zenekarok, kórusok, táncegyüttesek)

A beszámolási időszak jelentősebb eredményeként azt a tényt könyvelhetjük el, hogy egyetlen hivatásos intézmény megszüntetése nem merült fel komoly formában, valamennyi lényegében változatlan létszámban, egyes esetekben kifejezetten javuló, más esetekben az átlagos feltételeknek megfelelő körülmények között tevékenykedhetett.

Ugyancsak – különösen figyelemmel az ország, az önkormányzatok gazdasági lehetőségeire – nagy jelentőségű az a tény, hogy Budapesten immár a főváros intézményeként működik a Fesztiválzenekar, és talán ami még ezen is túlmutat, Budafok önkormányzata, amely eddig is bizonyította kiemelkedően színes és színvonalas, sokoldalú kulturális, művészeti életével, hogy milyen jelentőséget tulajdonít a kultúra kérdéseinek, önálló hivatásos intézményként megalapította a Dohnányi Szimfonikus Zenekart.

Ezek a döntések jelentős politikai, kulturális hatásukon túl számunkra azt az öröndetes tényt is jelentik, hogy a fővárosban bővült a munkalehetőségek száma.

A nem közalkalmazotti intézménynek minősülő együtteseknek nem kevés problémával kellett szembenéznie, különösen a MÁV Szimfonikus Zenekarnak, tekintettel arra, hogy nem költségvetési intézményként, hanem mint egy vállalat intézménye működik. Szakszervezetünk lényegében folyamatosan részt vett azokon az egyeztetéseken, amelyek az együttes jogállását voltak hivatottak kialakítani.

Speciális helyzet alakult ki e jogi helyzet miatt is,

mert szemben a közalkalmazottakra vonatkozó szabályokkal, e zenekarok tagjainak külföldi napidíja – a számlával igazolt költségek levonása után – teljes egészében adóköteles jövedelemnek minősül. Szakszervezetünk ez idáig eredménytelenül tett kezdeményezéseket a méltánytalan helyzet megoldására.

Az együttesek munkajogi helyzetét alapvetően változtatták meg az új szabályok, különösen a jogviszonyokat átalakító közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény.

Szakszervezetünk igen jelentős eredménynek könyveli el a Kjt. végrehajtási rendeletében a korábbiakban kivított szolgáltatásaira és túlszolgáltatásra vonatkozó szabályok megjelenítését.

Ezzel a szabályozással úgy véljük, nemcsak kollégáink számára értünk el eredményt, hanem az intézményeknek is, mert a lassan és bizonytalanul alakuló kollektív szerződések ebben az átmeneti időszakban, féltő nem nyújtottak volna kellő garanciát a kialakult és elfogadott gyakorlat továbbviteléhez.

A besorolásokhoz kapcsolódó szabályoknál fontosnak tartottuk és eredménnyel léptünk fel a szaktanárképzőben szerzett végzettségek felsőfokúként történő elfogadása, valamint a hivatásos előadóművészi bizonyítvány (működési engedély) figyelembevétele érdekében.

Az együttesekben foglalkoztatottak közül a művészeti munkakörökben foglalkoztatott kollégáink között csak a szimfonikus zenekarok tagjaira nem vonatkozott a Kjt. hatályba lépésével hatályon kívül helyezett 5/1965 MM rendelet, amely – a kizárólagos művészek kivételével – csak határozott időre szóló jogviszonyokat tett lehetővé, ugyanakkor biztosította az ún. védettséget, azaz az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtt utolsó tíz évben a munkáltató köteles volt további munkaszerződést felajánlani az érintetteknek.

Ezért is – túl az egyéb Kjt. biztosította garanciális szabályokon – tulajdonítottunk különös jelentőséget annak, hogy a határozatlan időre szóló jogviszony legyen – a törvénynek megfelelően – a jellemző a művészeti munkakörökben. Ennek hiányában a művészek eddig soha nem tapasztalt kiszolgáltatott helyzetbe kerülének.

Ezt az álláspontunkat nem osztotta a művelődési tárca, és az eddigi Kjt. módosítási javaslatok ismeretében – amelyekkel szemben eddig eredménnyel tudtunk érvelni – valószínű a kérdés ismételt javaslatba kerülése.

Mivel a határozott idejű közalkalmazotti jogviszonyok korlátlan alkalmazása az egész közalkalmazotti törvény egyik alappilléret – a határozatlan idejű foglalkoztatást – kérdőjelezi meg, az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy e küzdelmünkben élvezhetjük a többi közalkalmazotti szakszervezet támogatását is.

A kollektív szerződések elkészítéséhez szakszervezetünk több javaslatot, ajánlást készített, de jelenleg elsősorban az intézmények bizonytalan költ-

ségvetési helyzete késlelteti több esetben a szerződések aláírását és hatályba lépését.

Rendkívül nagy jelentőségű volt az 1989-ben végrehajtott béremelés, amely átlagosan 40–50%-os növekedést jelentett és ez akkoriban a különösen nagy lemaradásban levő vidéki együtteseknél hozott kedvező változást.

Ezt az emelkedést egyrészt az inflációs hatások, az önkormányzatok nehéz gazdasági helyzete és az évenkénti alacsony mértékű bérnövekedések jelentősen devalválták.

Más természetű az a feszültség, amely a budapesti nagy zenekarok közel 100%-os béremelésével alakult ki a vidéki együttesek bérhelyzetében. Az általában is igen nehéz gazdasági környezetben működő együttesek bérhelyzetének számottevő javulását szakszervezetünk a finanszírozási rendszer módosításával javasolta megoldani, amelynek lényege az volt, hogy a hivatásos zenei intézményt fenntartó önkormányzat az intézmény költségvetésének bizonyos százalékában az állami költségvetésből kapott volna támogatást. (Ez a szisztéma hasonló a színházak finanszírozásához.) Ez a harcunk végül is egy igen jelentős eredményt, de nem az eredeti elképzelésünkkel azonos megoldást hozott.

Az 1992. évi költségvetési évtől kezdődően, immár a harmadik évben tartalmaz a törvény 80 millió forint céltámogatást, amelyet működési támogatási célokra pályázhatnak az érintettek a művelődési minisztérium által összehívott kuratóriumhoz, amelyben szakszervezetünk képviselője is részt vesz.

A már említett közel 100%-os béremelést elsőként az Állami Hangversenyzenekar tagjai kapták meg, nem titkolt célja az intézkedésnek elsősorban az volt, hogy az együttes ne veszítse el legjobb erőit az alakuló és lényegesen jobb feltételeket kínáló Budapest Fesztivál Zenekar intézményesülése miatt. Szakszervezetünk ebben a helyzetben – és az idő ezt többé-kevésbé igazolta – a „hallgatás” nem kis feladatot jelentő munkájával igyekezett ebből az igen bonyolult helyzetből hosszabb távú előnyöket kovácsolni a zenészek számára. A „hallgatás” azaz a nem beavatkozás az új intézmény, az új munkalehetőség létrehozási folyamatába, valamint tudomásul venni az ÁHZ béremelését, annak lehetőségét tartogatta, hogy ennek kapcsán van esély és különösen hivatkozási alap a többi zenekar hasonló mértékű béremelésére.

Nem rövid, és igen nehéz küzdelem – az Opera zenekaránál sztrájk fenyegetésig eljutott – után előbb a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekaránál, majd a Magyar Állami Operaház zenekaránál került sor hasonló mértékű béremelésre.

Határozat (idézetek)

1. A szakszervezet követeli, hogy a munkavállalók jogbiztonsága érdekében, valamint tisztos megélhetésük biztosításáért a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényszabályok szűkítését célzó szándék, másrészt az illetményrendszer alapját szolgáló ún. A1 mértéke kövesse a mindenkori infláció, valamint a mindenkori minimálbér növekedésének mértékét.
2. Szakszervezetünk a leghatározottabban tiltakozik a művészeti munkakörökben foglalkoztatott tagságunk körében tervezett határozott időre szóló közalkalmazotti jogviszony korlátozás nélküli bevezetése ellen.
3. Szakszervezetünk elfogadhatatlannak tartja a szabályozásnak azt a módját, amelynek alapján az erre minden szempontból érdemesült kollégáinkat gyakorlatilag kizárja a F illetményosztályba történő bekerülés lehetőségétől.
4. Szakszervezetünk felkéri a munkáltatókat, hogy legyenek aktív partnerek a munkahelyi kollektív szerződések mielőbbi megkötésében.
5. Szakszervezetünk ismételten kezdeményezi – az önkormányzati fenntartású hivatásos zenekarok és énekkarok biztonságos és hosszú távú működése érdekében – a költségvetési törvény keretein belül a jelenlegi céltámogatáson felül normatív támogatási rendszer kialakítását.
23. Szakszervezetünk a hivatásos zene- és táncművészeti intézményeket az egységes magyar zene- és táncművészet részének tekinti, ezért – különösen az önkormányzati fenntartású intézmények esetében – az intézmények fenntartásában, működtetésében a terhek megosztását javasolja az állam és a fenntartók között.
24. Szakszervezetünk üdvözli a fővárosi szimfonikus zenekarok bérében bekövetkezett változásokat, ugyanakkor elfogadhatatlannak tartja az így keletkezett különbséget az azonos feladatot teljesítő többi szimfonikus zenekar bérhelyzete szempontjából. Ezért mielőbbi tárgyalásokat kezdeményez a kormányzat, illetve a fenntartók részvételével a többi zenei intézmény (ide értve a táncegyütteseket és énekkarokat is) bérhelyzetének soron kívüli javításáról.

Gyimesi László
főtitkár

„Egy zenekar olyan, mint az ország...”

Beszélgetés Tátrai Vilmossal

Tátrai Vilmos jóval a háború előtt kezdte zenei pályáját; azt követően azonban egy ideig – 1945–46-ban – a szakszervezet szimfonikus szakosztályának tisztségviselője is volt. Ily módon az ő tevékenysége némileg a Szimfonikus Zenekarok Szövetsége előképének is tekinthető. Már csak a kontinuitás és a hagyománytisztelet okából is helyénvaló tehát, hogy az egyesület új lapjának első számát a vele készített interjúval nyissuk.

– Milyen volt 1945 előtt a szimfonikus zenekari munka elismerése?

– Akkoriban még volt igazi fizetőképes polgárság Magyarországon: egyetlen koncertjegy bevételéből – 16 pengőt kértek egy székért – egy zenész bérét három próbával együtt fedezni lehetett. Nem volt egyedül, hogy Bécsből Budapestre szerződtek a muzikusok; s ebben a zenei klímában a neves karmesterek és vendégművészek is sűrűn és szívesen látogattak el hozzánk: kibírtuk ugyanis fizetni a sztárgázsiakat is.

– A háború azonban szétdúlta ezt az idillt...

– Eleinte egyre-másra alakultak az újabb és újabb zenekarok. Somogyi megalapította a Művészzenekart – talán két-három koncertünk, ha volt. Aztán megalakult a Rádiózenekar, majd a Székesfővárosi Zenekar. Akkor én azt javasoltam: ne szaporítsuk tovább a zenekarok számát, hanem igyekeztem elérni, hogy inkább tisztességes fizetésünk legyen: meg lehessen élni a zenekari munkából. Ha nagyon sok lesz a zenekar, mondtam, sokfelé szóródik az állami szubvenció is.

– Manapság sok a zenekar?

– Sok, de csak azért, mert a közönség kevés. A magyarországi zenekarok nagyon jók. Alapvető változás, hogy azelőtt egy nagyzenekarban az első fúvós jó volt, a többiek pedig közepesek. Ma viszont nagyszerű fúvósaink vannak. Ez magyar sajátosság: a ma-

gyar ember egy harsonát, egy oboát vagy egy trombitát eleve kevesebbre tart. A Budapesti Hangversenyzenekarban előfordult, hogy az első oboista egyszerűen nem tudta a szólót eljátszani. Engem, mint fiatal gyereket beválasztottak a választmányba, s emlékszem, hogy Hollandiából hozattunk oboást, akin csodálkoztunk, hogy így is lehet oboázni. Mikor Angliában egy gazdag lord vendégül látott, és gyermekei oboáztak, fuvoláztak a tiszteletünkre, az mindennél többet mondott számomra a szigetországi zenekultúráról.

– Végtére is mégiscsak gyermekkorban kell elkezdni: Kodály-módszer ide vagy oda, ez tűnik a legfontosabbnak...

– Mindig nagyon ideges leszek, amikor Kodály zenéjét a relatív szolmizációval fémjelzik. Ezt egyébiránt nem is Kodály kezdeményezte, hanem egy középkori szerzetes: Arezzoai Guido; Magyarországon pedig Ádám Jenő újította fel. Egy ízben az Élet és Irodalomban nyilvánosságra is hozta, hogy ezt eredetileg ő csinálta, s Kodály csupán felszólította, hogy rendszerezze és

dolgozza ki. A magyar zenei életnek egyik mártírja Ádám tanár úr is, akit sokszor megaláztak. Amikor a Rádióban bemutattuk a vonósnégyesét, akkor tudtuk meg, hogy a legtöbb könyve zúzdába került...

– Mennyire határozza meg egy zenekar sorsát az, hogy tud-e megfelelő karmestert találni?

– Csakis ez határozza meg. Volt nekem egy dossziém: a megbukott kritikák voltak benne. Ez aztán annyira dagadt, hogy abba hagytam. Az egyik ilyen kritika a botránnyosan rossz karmester miatt az egész zenekart felelősségre vonta. Azt mondta nekem a kritikus, mikor megkérdeztem, hogy is gondolja ezt: „Rossz karmesterrel is jól kell játszani!” Mit is felelhettem volna neki mást: „Ha Stradivariit adunk egy tökéletlenül hegedülő embernek, az még attól nem fog jobban hegedülni...” Van aztán más szituáció is: volt idő, mikor úgy éltünk, hogy hetenként világnagyságokkal játszottunk. Nagyon magas színvonalon állt a zenekar, s ezt a nívót egy-egy gyöngye karmester vezénylésekor sem adtuk alább.

– Egy zenekar építése évtizedekig tart – a lerombolása viszont rövid idő alatt is megtörténhet. Az építómunkában voltaképpen kik a legfontosabbak: a karmester vagy a zenekarnak valamilyen művészeti grémiuma?

– A szólamvezetők.

– S mi a szerepük a bürokratáknak?

– Szervezés nélkül nincs zenekar. Az a zenekar a szerencsés, amelyiknek jó szervezője van. Szervezésen nem a bürokráciát értem, de minden zenekar függ valamilyen hivatali apparátustól. A zenekarok sorsát a zenekari titkárok nagyon tudják befolyásolni, akik tulajdonképpen menedzserek is.

– *Amikor egy fontos posztra új művész – szólócsellista, első fuvalás, vagy akár koncertmester – érkezik a zenekarhoz, kinek a véleménye fontos hosszú távon: a zenekaré vagy az esetleg ezzel szemben álló karmesteré?*

– A zenekar véleménye a döntő. S itt szeretném hangsúlyozni a koncertmester fontosságát. Olyan, hogy egy koncertmester életében nem játszott előtte zenekarban, az én időmben nem fordulhatott elő. Azelőtt minden kávéházban volt egy szalonzenekar. Erről ma senki nem tud, senki nem beszél. Volt közöttük olyan színvonalú, hogy ha itt járt például Mengelberg, kiment meghallgatni Petri Endre és Weidinger zenekarát a Margitszigeti Nagyszállóba. Ezek a mai ember számára már csak legendák. Százféle szalonzenekar volt, s a legjobbak művészi munkát végeztek: a világon mindent kellett tudniuk.

– *Tulajdonképpen a Rádiózenekar őse is egy ilyen szalonzenekar volt...*

– Igen. A szalonzenekarok sokszor azért jöttek létre, mert nem volt nagyzenekari lehetőség. Az a havi fizetés viszont, amit a Rádió biztosított, nagy újdonság volt. Naponta kétszer három órát próbáltunk egy hónapig, s azután jött az előadás. Egy ilyen szalonzenekarban mindent kellett tudni – ha ezekből bekerült valaki a Budapesti Hangversenyzenekarba, olyan irodalomismerete volt már, hogy nem voltak különösebb problémái. Azelőtt ha valaki leült az utolsó pulthoz,

három vagy négy év múlva megismerte a hangversenyirodalom legnagyobb részét. Amikor a Budapesti Hangversenyzenekart státuszba vették, a fővárosnak az volt a kérése, hogy reggel nyolckor legyen mindig fürdőzene, mint Baden-Badenben és a többi neves nyugati fürdővárosban. Kegyetlen dolog volt, mert hatkor kellett felkelni. Nyolckor leültünk, a kottát kiosztották és próba nélkül játszottunk – nos, hát ez is a múlté.

Igor Sztravinszkij és segédje, Craft úr társaságában

– *Elhangzott, hogy valaha akár Hollandiából is hozathatott oboást a karmester. Ma, amikor mindenkinek zsebbevágó érdeke, hogy a zenekar jobb legyen, milyen hatással lenne, ha Magyarországon egyszer csak megjelenének a külföldi muzikusok?*

– Nem hiszem, hogy megjelennek – ez teljes képtelenség. A zenekari muzikusok itt a negyedét sem keresik.

– *De Romániából, Ukrajnából...*

– Az más. Mi külföld alatt általában a Nyugatot értjük. Egyik tanítványom most Münchenben koncertmester, 12 ezer márka a havi fizetése, és ehhez még állandóan „hakniznak” is – mindent összevéve 18–20 ezer márka a jövedelme. Engedelmet: ezt nem szabad lefordítani forintra. Annak idején, az én ifjúságomban, a bécsi és a budapesti

Operaház fizetései közt nem volt semmilyen különbség. Az Operaház zenekara igen jól meg volt fizetve: az idősebbek miniszteri tanácsosi fizetést húztak, nem egyszer tanítottak a Zeneakadémián, s a filharmóniai tagoknak villájuk és autójuk volt.

– *A zenésztársadalom elismertsége ezek szerint nemcsak a publikumtól függ, hanem attól is, megvan-e a megfelelő anyagi elismerés. S akkor „maguktól” megjelennek a sztárok, a vendégművészek is?*

– Közönség nélkül azért soha nem létezett Operaház. A mi életünkben az a baj, hogy ha csak az Operaház hőskorára vagy a Budapesti Hangversenyzenekar karrierjére gondolok, mindegyik egy nagyot lobbanó szalmaláng: mindig fölépült valami, aztán jött a háború vagy valami más, és lerombolta. A nyugati zenekarok – a lipcsei, a londoni – mind három–négy száz évesek, mi viszont csak évtizedekben tudunk számolni. A Filharmónia is

csak 140 esztendő. Ami zene-kultúra Magyarországon volt, az elvesztett városainkban volt. Például Pozsonyban, ahol az utolsó Monarchia-beli népszámlálás idején a lakosság 42 százaléka német anyanyelvűnek vallotta magát, 40 százalék magyarnak, s 8 százalék szlováknak...

– *Mi, muzikusok, mit tudunk tenni a muzikáláson kívül, hogy egy kicsit elfogadottabbak legyünk?*

– Mi nem tudunk mást tenni, csak dolgozni és dolgozni. Személyes példával hozakodnék elő. Ötvenhat után senki nem tudta, hogy mi következik – nem lehetett tudni, hogy még jobban bezárnak-e bennünket –, akkor merült fel a zenekarban, hogy csinálni kellene egy kamarazenekart. Megcsináltuk, óriási sikerünk volt, s akkor a harmincadik évfordulón közölték

Fischer Annie-val

velem, hogy nincs több koncert. Így ünnepelték a harmincadik évfordulót. Ezt csak azért emlegettem föl, hogy az újrakezdés ereje, öröme megvan bennünk, csak a folytatás feltételei hiányoznak. Egyrészt történelmi katasztrófák, másrészt elszegényedés az osztályrészünk. Véget ért életünk legsötétebb rémálma: végre kimentek az oroszok – s szegényebbek vagyunk, mint a szocializmusban valaha. Bár most már úgy látom: éledezik a zenei élet, szép műsorok is vannak, s működik vagy húsz kamarazenekar is.

– *Apropó: kamarazenekar. Mi a szerepe ezeknek a szimfonikus zenekarokban?*

– Elsőrendű fontosságúnak tartom őket. Ugye az intrika ennek az országnak az egyik legfőbb mozgató ereje – amikor a kamarazenekarunk a legnagyobb sikereit aratta, akik nem voltak benne, természetesen azt mondták, hogy ez rongálja a nagyzenekart. Nekem, mint öreg koncertmesternek az volt a véleményem, hogy aki ebben a – ne sértődjék meg senki – magasabbrendű munkában részt vesz, az a nagyzenekarban is kamatoztatni tudja majd azt a technikát és tudást. A kamarazenekarban ugyanis nincs statiszta – a nagyzenekarban bőven lehet. A nagyzenekarokban a világon mindenütt van kamarazenekar.

– *Hogyan lehet egyeztetni mindenki kedvére?*

– Ez a bürokrácia kérdése. Én

mindig igyekeztem vigyázni arra, hogy ne legyen konfliktus.

– *Egy zenekarnak egy jó koncertmester legalább akkora nyereség, mint egy jó karmester...*

– Ez természetes. S ezt nem azért mondom, mert 38 évig az voltam.

– *Létezhet-e úgy zenekar, hogy gyenge a koncertmester?*

– Nem. Ő a koncert második számú felelőse; ha pedig rossz a karmester, akkor az első számú. Sok olyan koncertünk volt, amikor egyszerűen nem lehetett a karmester után játszani.

– *Egy zenekarnak jó esetben van egy saját stílusa, amit – tekintettel arra, hogy a karmesterek elég gyakran váltják egymást – mégiscsak leginkább a koncertmesternek kell képviselnie. Miképpen védhető ez a tradíció egy új karmesterrel szemben, aki gyökeresen mást akar?*

– A koncertmesternek joga van védeni a vonásokat. A régi nagy karmesterek ládáiban cipelték magukkal az anyagot, ám ha egy zenekarnak saját anyaga van, s abban benne foglaltatik évtizedek tapasztalata, azt nem lehet kiradírozni. Ezek a nagy karmesterek elhozták az anyagot, kiosztották, néha dörmögtünk egy kicsit, de nem volt konfliktus. Az együttjátszás, az együttvonás alapfeltétel, ám amikor például Ormándy először itt volt, azt mondta: mindenki úgy húzza ahogy akarja. És szólt a Brahms-szimfónia, mint még soha. Ám ez extrém példa. Minden zenekarnak megvan a stílusa, mindegyiknek az életében van emelkedés és süllyedés. Az állandó karmester nagyon fontos, de előbb-utóbb minden állandó karmestert megutálnak. Ez szerin-

tem úgy van, hogy az összes jó tulajdonságát megszokják, a rossz tulajdonságai azonban egyre szembetűnőbbek lesznek.

– *Károsodik-e a magyar zenekultúra, ha külföldről érkeznek a karmesterek?*

– Már hogy károsodna? Én úgy szoktam jellemezni az első évtizedemet, hogy „szegények voltunk, de élményekben éltünk”. Alig vártuk, hogy egyik dirigens jöjjön a másik után...

– *Milyen útravalót tudna adni szimfonikus zenekarainknak?*

– Egy zenekar olyan, mint az ország: ha jól vezetik, akkor egy közepes zenekar is jól működik. Elviselhetetlenek viszont bennük az álmatag, oda nem figyelő, lusta emberek. Épp ezért óriási a szerepük a szólamvezetőknek: az ő személyiségük szinte mindent meghatároz. Ami az anyagiakat illeti: nem tudom elviselni a gondolatot, hogy vannak itt emberek, akik évtizedeken át valóban áldozatos munkát végeztek, s aztán jön egy zenekar, amely semmit nem csinált, s mégis háromszor annyit keres. Ilyet nem volna szabad megengedni – én ezt a kulturális vezetés részéről súlyos etikátlanságnak tartom. S az pláne szerencsétlen, hogy ezen az áron emeljék meg aztán a többi zenekar járandóságát.

Kérdezett: **Popa Péter**

Lejegyezte: **Csontos János**

Ferencsik Jánossal

SZOMBATHELYI SZIMFONIKUSOK

Kétszakállútól a Pszichokozmoszig

AZ IDEI ÉVADRÓL

Május 30-án zárja a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar az évadot a Bartók Teremben. Az 1993/94-es szezonban két bérletet indított a zenekar a helyi közönségnek: egyet a Nemzeti Filharmóniával közösen, egyet önálló szervezésben.

Gazdag évad volt. Nyitottunk Bartók Kétszakállújával, és zárunk Berlioz Fantasztikus szimfóniájával.

Zongoraverseny (Chopin: f-moll, Prunyi Ilona), és Bloch: Schelomo héber rapzódiája (Onczay Csaba), Csajkovszkij-est a szerző halálának 100. évfordulója alkalmából és nagy szimfonikus költemény (Respighi: Róma fenyői), Haydn-Brahms est (Szabadi Vilmos) és Mozart: Keltőverseny (Klukon Edit és Ránki Dezső), helyi zeneszerző (Károlyi Pál: Eszmélet), Dvorak: Szláv táncok és Tavaszi Fesztivál (Dvorak: VIII. szimfónia), Wagner-est Kovács János vezényletével és népszerű muzsika (Szilveszteri Gálaest, Farsangi Hangverseny) volt többek között műsoron.

Jelenleg a jövő évadot tervezzük, örömmel, várakozással, hogy magunkat építő, szép hangversenyprogramokat állítsunk össze, neves karmestereket és szólistákat hívjunk, regionális szerepünket betöltsük, az ifjúságot közelebb vonzzuk a zenéhez, osztrák vendégszerepléseinknek eleget legyünk, közönségünknek élményt szerezzünk és jelen korunk zeneszerzői lenyomatát közvetítsük.

CD-FELVÉTEL

Hamarosan megjelenik idén felvett CD-nk. Művészeti vezetőnkkel, vezető karmesterünkkel, Robert Houlihannel a következő műveket játszottuk lemezre: Ponchielli: Órák tánc

A bűvészinás

Bartók: Erdélyi táncok

Sibelius: Finlandia

Bizet: L'arlesienne (2 szvit)

Dvorak: Szláv táncok 8.

Potter: Finnigan ébredése

Csajkovszkij: Szláv induló

NEMZETKÖZI BARTÓK FESZTIVÁL ÉS SZEMINÁRIUM

A budapesti Interart festivalcenter szervezésű és Szombathely által fogadott

Nemzetközi Bartók Szeminárium fesztivál-
lá bővülésének 10. jubileumát ünnepli
1994-ben.

A Szombathelyi Szimfonikus Zenekar a fesztivált francia esttel nyitja június 4-én a Bartók Teremben 20.30 órakor Robert Houlihan vezényletével:

Debussy: Marche écossaise sur un theme populaire

Honegger: Pacific 231

Ravel: D-dúr zongoraverseny bal kézre

Debussy: A tenger

A Szeminárium keretében 10 kurzus folyik, és ígértes hangversenyek hangzanak fel esténként.

Karmester mesterkurzusok: Eötvös Péter, Dominique Ruits

Zongorakurzusok: Rohmann Imre, Pierre-Laurent Aimard

Hegedűkurzus: Saschko Gavriloff

Gordonkakurzus: Perényi Miklós

Kamarazenekurzus: Kurtág György

Zeneszerzőkurzus: Jonalhan Harvey

Komputerzenekurzus: Marco Stoppa

Komputerzenei műhely: Szigetvári Andrea

A zenekar napi próbái a Szeminárium alatt a gálakoncertet készítik elő. A gálakoncerten a Nemzetközi Eötvös Intézet növendékei Bartók: Négy zenekari darabját, D. Ruits Muszorgszkij: Egy kiállítás képeit vezénylik, és tisztelettel készül a zenekar Eötvös Péter Pszichokozmosz című művének bemutatására.

A Pszichokozmosz a lavasz folyamán több ízben hangzott fel Nyugat-Európában. A műben egy tutti zenekar és egy 4 csoportra osztott szólistikus zenekar világát köti össze a magyar muzsika duktusát idéző cimbalom, Eötvös Péter 17 évesen, az első ürrepülés alkalmával írta Kozmosz című zongorakompozícióját. 32 évvel később visszatekint fiatal énjére, arra az időre, amikor a Végtelen tárult fel. A műben a zeneszerző áttörve a hagyományos zenekari apparátus-vázt a korábbi művek (például a Kínai opera) csiszolt felületeit reprezentálja és látszólag heterogén folyamatok halmazát, amelyek azonban a kompozíció stációiba transzformálva egy élet jeleneteinek füzéréként jelennek meg: a genezis, magyar tradíciók, nyugat-európai avantgárdizmus.

Hajdók Judit

A Magyar Szimfonikus Zenekar hírei

A Magyar Szimfonikus Zenekar egy része március végén tért vissza angliai és franciaországi operaturnéjáról, ahol Verdi: Traviata című operáját adták elő a Milánói Operaház utazó énekes társulatával. E turné mögött a világszerte ismert nagynevű osztrák impresszárió, Hans Schlote úr áll, aki immár 26 éve hűséges a zenekarhoz, s ma már szinte nincs is olyan nyugati város, ahol ne fordultak volna meg. A turné február közepétől március végéig tartott. Még ebben az évben, szeptember közepétől december közepéig ismét útra kelnek, s egy november eleji váltással Puccini Tosca című operájával lépnek fel Ausztriában, Németországban, Svájcban, Hollandiában és Norvégiában.

E mellett az igen jelentős elfoglaltság mellett a zenekar évente nyolc zeneakadémiai és hat Pesti Vigadó-i bérleti koncertet bonyolít le saját rendezésében, ezenkívül más felkéréseknek is eleget tesz: a Nemzeti Filharmónia ifjúsági koncertjein, a Margitszigeti Szabad Tér Színház Parasztbecsület-Bajazzók előadásain, a Benczúr-kerti nyári esték hangversenyein működik közre, hogy csak a legnagyobb feladatokat említsük.

Külön kell említeni, mint nagy horderejű eseményt a zenekar életében, hogy május 13-tól 30-ig spanyolországi vendégszereplésre utazhat az Interkoncert szervezésében, teljes létszámmal és két színvonalas műsorral:

Brahms: Tragikus nyitány –

Debussy: A tenger

Bartók: Concerto

Debussy: Egy faun délutánja – Sztravinszkij: Tűzmadár – Brahms: IV. szimfónia

A turnét megelőzi két hazai koncert a Zeneakadémián és a Pesti Vigadóban mindkét műsorral, mintegy előkészítve a külföldi vendégszereplést. Valamennyi hazai és külföldi hangversenyt André Barnard, francia karmester vezényli.

Borbíró Éva
művészeti titkár

Jurij Szimonov mesterkurzusa A KARMESTER NEHÉZ PERCEI

A Miskolci Szimfonikus Zenekar 1992-ben gondolt először egy nemzetközi karmester-kurzus megszervezésére, de a rendezés feltételei csak ebben az évben valósultak meg.

Az elképzelést az a célkitűzés motiválta, hogy Miskolcon – 2 évente visszatérően – kialakítjuk az európai és esetleg tengerentúli fiatal karmesterek egyik „szakmai klubját”, tartós emberi, művészi kapcsolatokat építsünk. A várhatóan intenzív szakmai munka a zenekar fejlődését is szolgálja hivatott.

A megvalósítás fontos előfeltétele volt, hogy a kurzus vezetésére olyan nagy nemzetközi tekintélynek örvendő művészt nyerjünk meg, aki megfelelő vonzerőt jelent a résztvevőknek és személyében a mesterkurzus rangja és színvonala biztosítva van.

Jurij Szimonovval a Miskolci Szimfonikus Zenekarnak 1992 óta van rendszeres kapcsolata. A zenekar művészeti vezetője, Kovács László még a moszkvai Nagyszín-

házban – ösztöndíjjal tanulmányozta Szimonov munkáját, s az akkor kialakult baráti hangulat volt a kiindulópontja a mostani tartós együttműködésnek.

Jurij Szimonov személye jó választásnak bizonyult a karmesterkurzus vezetésére, mert az érdeklődés minden várakozásunkat felülmúlta.

A 15 aktív résztvevői helyre Braziliától Japánig 20 országból érkezett jelentkezés. A többszörös túljelentkezés miatt sokakat kellett elutasítani, vagy a szintén korlátozott számú passzív hallgatói helyekre átirányítani.

A 2 hetes mesterkurzuson délelőttönként 3 órás zenekari foglalkozások lesznek, délutánonként naponta 4 óra gyakorlás van tervezve zongora mellett.

A foglalkozások tematikája: A karmester nehéz percei címmel a szimfonikus zenekarok repertoárjában szereplő, gyakran előadásra kerülő koncertdarabok kényes

részleteinek megoldási módjai, ezek gyakorlása.

Reményeink szerint az idén első ízben megrendezésre kerülő karmesterkurzus 1996-ban folytatódik és a Világkiállítás miskolci eseményeinek egyik színvonalas mozzanata lesz.

Sir László

 SONOR®

SY 1405 réz kisdob 14"x5"	108.090 Ft
1a kisdobok	16.990 Ft-lól
SY 2822 28"x22" Symphony függesztett nagydob	196.390 Ft
SY 4025 40"x25" Symphony függesztett nagydob	308.190 Ft
CO 3616 36"x16" Concert függesztett nagydob	121.990 Ft
KX Concert Sylofon tokban 1a-c5	222.790 Ft
KXR Concert Xylofon f1-c5	446.290 Ft
KGL 100 Harangjáték tokban g2-c5	166.590 Ft
MRB 1000 Marimba a-c4, honduras-i rózsafa, könnyen szállítható	727.490 Ft
MRB 2000 Marimba	926.990 Ft
VB 500 Vibraon 3 1/2 oktáv, e-g3, fokozatmentesen állítható 30-120 ford./perc	749.990 Ft
P 623, P 626, P 629, P 632 pedálos tímpanik	214.000-302.490 Ft
Tom tom sorok 8"-18"-ig	13.890 Ft-lól
TBL 5 részes békasor állvánnyal, verővel	44.990 Ft

Zildjian

Gongok: (China, Taiwan, Turkish, Gamellan)	21.990-179.990 Ft
Crotales sor, sínnel	99.990 Ft
Zenekari tányérok (pár)	18.990 Ft-lól

* * *

Kizárólagos
magyarországi
forgalmazó:
HOHNER MUSIC
Magyarország
1144 Budapest,
Kerepesi út 140.
Tel. & fax: 222-9203

HOHNER

Szegedi perlekedések **MEGŐRIZNI AZ ÖNÁLLÓSÁGOT...**

A Szegedi Szimfonikus Zenekar 1969-ben alakult, tehát idén ünnepli fennállásának negyedszázados jubileumát. Ebből az alkalomból beszélgettünk Bodacz Győzővel, a zenekar közalkalmazotti (zenekari) tanácsának elnökével.

– *Hogyan alakult meg a zenekar?*

– Hagyományos, a szó igazi értelmében vett alakulásról nem beszélhetünk, hiszen az együttes színházi zenekarként előtte is működött. Inkább csak arról, hogy önálló intézménnyé vált.

– *Ki vagy kik hozták létre, milyen céllal?*

– Ez egyértelműen az akkor karnagy, Vaszy Viktor nevéhez tűződik. A cél természetesen a koncertélet fellendítése volt a városban. Ám ez nem jelentett szakítást az operával. A zenekar ma is két funkciót lát el: szolgálataink felét az operakíséretnek teszik ki, a másik felét adják a szimfonikus hangversenyek.

– *Kik vezették, formálták az együttest? Kiknek a neve fémjelzi az elmúlt negyedszázadot?*

– Legelőször a már említett Vaszy Viktorról kell szólnom, aki amellett, hogy „alapító atyaként” felvetette, hogy legyen Szegeden szimfonikus zenekar, majd kiverekedte a létét. Nagyszerű karmester volt, hosszú éveken állt az együttes élén. Utána egy rövid ideig Pál Tamás vezelte a zenekart, aztán őt a nyolcvanas években Oberfrank Géza, az Operaház jelenlegi zenei igazgatója követte. 1991-ben került hozzánk mostani karmesterünk, Aczél Ervin, aki Nagyváradról érkezett. Nála nagyobb súllyal esnek a latba a szimfonikus koncertek, mint elődeinél; az ő vezetése alatt eltelt években több is volt az ilyen rendezvényünk. Nagyrészt neki köszönhető, hogy rendszeresen meghívunk bennünket Olaszországba és Németországba; s volt nemrég egy nagyszerű hollandiai koncertkörutunk is, amelynek keretében felléptünk Amszterdamban és Rotterdamban. Sőt, van egy meghívásunk őszre, Tajvanba is.

– *Sovány idők járnak, s ezek mintha duplán éreztetnék hatásukat a kultúrában. Miből tartja fenn magát ma egy szimfonikus zenekar?*

– Mi önkormányzati intézmény vagyunk, tehát a 76 tagú együttes bérét és annak járulékait a városi önkormányzat fizeti.

– *Ez akkor rendben is van?*

– Nem egészen. Ugyanis ez az alapteremtés, amelyben nincsen semmilyen pótlék, tehát az az abszurd helyzet állt elő, hogy nem lehet a zenekaron belül differenciálni: a koncertmester például azonos

kategóriába sorolatlak azzal, mint aki a doboknál áll.

– *Elnézést, nem értem pontosan. Miért nem lehet differenciálni?*

– Mert az önkormányzat, azzal a jelszóval, hogy nincsen pénze, nem enged, nem ismer el semmilyen pótlékot.

– *No de itt van az új közalkalmazotti törvény, amely ismer, sőt megkülönböztet kategóriákat...*

– Ezzel kapcsolatban nemrég adtam be egy keresetet a Munkaügyi Bíróságra. Történt ugyanis, hogy a törvényben szereplő „F” kategóriát a zenekar vezetőjével az önkormányzat visszavonatta. Persze ez nemcsak velünk, zenészekkel történt így, hanem a pedagógusokkal is. Hadd hangsúlyozzam, biztos vagyok benne: nem a zenekar vezetője vagy az iskolák igazgatói ezért a felelősök. Mivel nem láttam más utat, kénytelen voltam bírósághoz fordulni.

– *Ahogy hallgatom, eszembe jutnak a színház körüli botrányok, s kezdem azt gondolni, hogy Szeged városatyái és városanyái mintha a várost övező kulturális nimbusz lerombolásán fáradoznának...*

– Én nem beszélnék tudatos rombolásról, sőt rosszindulatról sem: úgy gondolom, egyszerűen csak nem eléggé érzékenyek. Erről tanúskodik például a közalkalmazottak béremelése. A kormány évente előírt egy minimumot, amit aztán az önkormányzatok rendszerint maguktól megfejeltek. A szegedi ezt nem tette, mi mindig csak a rendeletileg előírt emelést kaptuk. Ugyanennek tudható be, hogy valaki vagy valakik kitalálták: a szimfonikus zenekart hozzácsapják a színházhoz.

– *Mi lenne ebben a jó?*

– A színházak költségvetésének 60 százalékát a költségvetésből az állam finanszírozza, s csak a negyven százalékot adja az önkormányzat. Úgy

gondolták, hogy ha fuzionálna a két intézmény, akkor a zenekar kevesebb pénzébe kerülne az önkormányzatnak.

– *S akkor visszatérne a huszonöt évvel ezelőtti állapot...*

– Igen.

– *Visszatérve az iméntiekhez: miből lehet fenntartani a zenekart? Az rendben van, hogy a bérek, nem kis anomáliával, megvannak, de egy zenekarnál nem csak bérekre kell a pénz. Miből vesznek hangszereket, hogy csak egyet említsek az egyéb költségek közül?*

– Szerencsére a minisztériumnak van egy pénzerete, amelyből a zenekarok és a hivatásos kórusok – ilyen egy van; a debreceni Kodály Kórus – pályázhatnak bizonyos összegeket. Tavaly is, idén is sikerült 11 millió forintot elnyernünk. Ebből a pénzből tudtunk hangszereket vásárolni és ebből jutott koncertek szervezésére.

– *Azt gondoltam, a koncertekért a zenekar kap pénzt, nem ő fizet...*

– A legeslegnagyobb gondunk az, hogy nincsen koncerttermünk. Tehát ha magunk szervezünk koncerteket – nem a Filharmónia –, kénytelenek vagyunk kifizetni a bérleti díjat.

– *Kinek?*

– Általában a színháznak; ott szoktak lenni a koncertjeink.

– *Nem mondja komolyan, hogy az egyik önkormányzat által dotált intézmény a külön pályázaton nyert pénze egy hányadát odaadja a másik szinték általa dotált intézménynek – bérleti díj gyanánt?*

– De igen.

– *Tervek?*

– Legfontosabb, hogy megőrizhessük az önállóságunkat. Ha már huszonöt éve sikerült létrehozni a zenekart, ne kelljen most feladni, ne kelljen visszasüllyedni. Készülünk a nyári Szegedi Szabadtéri Játékokra, ahol általában mi szolgáltatjuk az operákhoz a zenét. Ez különmunka, hakni. S persze készülünk az őszi, ázsiai turnéra...

Eddig tartott beszélgetésünk Bodacz Győzővel, ám én nem tudom megállni, hogy ne fűzzek megjegyzést hozzá. A rendszerváltás óta nem először bollom abba a problémába, hogy az újonnan választott önkormányzat a fenntartó jogán úgy ront egy-egy kulturális intézménybe, mint elefánt a porcelánboltba. S azok, akik annak idején nagy szájjal ágáltak minden megszorító intézkedésre, ma elődeiket meghazudtoló módszerekkel vernek szét, tesznek lehetetlenné jól működő műhelyeket. Persze, van egy érvük, amit mindenkinek meg kellene érteni: jelesül, hogy nincsen pénz. Én ezt el is fogadnám, ha nem derülne ki úton útfélen, hogy csak erre nincs – másra annál inkább. Amit a fenti interjúból megtudhatunk, az is sokkal inkább kívánczozna egy P. Howard-könyv lapjaira. Egy zenekar közalkalmazotti tanácsának elnöke kénytelen a vétlen felettesét perelni, mert az önkormányzat nem akar a legmagasabb törvényi kategóriába sorolni senkit. S ehhez lehet, hogy még joga is van. Erre szokták mondani: ez itt nem a mosoly országa – ez a röhejé...

Brém-Nagy Ferenc

HÍREK A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR HÁZATÁJÁRÓL

Több évig tartó hivatalos ügyintézés után pont került a zenekar történetének legnagyobb szervezeti átalakulása végére: 1994. február 1-jén, immáron bírósági bejegyzés birtokában megkezdte működését a **MÁV SZIMFONIKUSOK ZENEKARI ALAPÍTVÁNY**.

Az alapítványt a Magyar Államvasutak alapította, mely továbbra is a zenekar első számú támogatója. A zenekar és a MÁV szoros kapcsolata továbbra is megmarad, ugyanakkor a zenekar az eddigieknél önállóan intézheti ügyeit; mint közhasznú alapítvány, úgy fogadhat támogatásokat, hogy azok az adományozó számára adókedvezményt jelentenek.

Az alapítvány ügyeit héltagú kuratórium irányítja, melynek összetétele a vasút és a zene irányába mutató kettős kötődést fejezi ki: elnöke Árva Kálmán, MÁV főosztályvezető, a kuratórium tagjai közül rajta kívül egy főt delegált a MÁV. További tagok: Petrovics Emil és Hidas Frigyes zeneszerzők, Gál Tamás a zenekar karmestere, Kovács Géza ügyvezelő igazgató és a zenekari muzikusok egy választott képviselője. A szezon hátralevő hangversenyei mellett a zenekar négy hangversenyt ad a Mátyás Templomban: Mozart Requiem-jét

adja elő a Budapesti Akadémiai Kórustársaság közreműködésével.

Külföldi vendégszereplései között figyelemreméltó az a bécsi hangverseny, melyre a MÁV, az Osztrák Szövetségi Vasutak és a Győr-Sopron-Ebentúri Vasút vezetőinek találkozója alkalmából kerül sor. A koncertet dr. Rudolf Streicher, volt közlekedési miniszter, az osztrák Vasutas Szakszervezet elnöke vezényli, aki „mellesleg” diplomás karmester.

Júniusban a bajorországi Kirchheimben egy nagy, nemzetközi környezetvédő szervezet által rendezett opera-gálaesten működik közre a zenekar Gál Tamás vezényletével, júliusban pedig az ausztriai Krems-ben. A „Kelet-Nyugati Zenei Ünnepe” elnevezésű fesztivál keretében ad hangversenyt, a karmester itt Wolfgang Rögner lesz, aki jónéhány évvel ezelőtt a Magyar Televízió egyik karmesterversenyének volt sikeres résztvevője.

Jelentős „családi eseményt” ünnepelt a zenekar április 15-én: 35 évvel ezelőtt ezen a napon kezdte meg a munkát a jelenlegi csapat legrégebbi tagja: Fodor András, aki sokáig a nagybőgő szólam vezetője volt, jelenleg pedig hangversenyrendezőként dolgozik zenekarunkért.

IGEB CONGRESS

KONFERENCIA
FÚVÓSKUTATÓKNAK –
ELŐSZÖR KELET-EURÓPÁBAN

1974-ben alakult az IGEB (Internationale Gesellschaft zur Erforschung und Förderung der Blasmusik – szabad fordításban a Fúvószene-kutatók Nemzetközi Társasága), melynek székhelye Oberschützenben, a Pannon Kutatóállomáson (Pannonische Forschungsstelle) van. Elnöke a grazi főiskola professzora, Wolfgang Suppan professzor.

Az IGEB két évente tart konferenciát, melyen több mint félezer tagja vehet részt a mindenkor meghirdetett, illetve szabadon választott előadási témával. Egyszer már „majdnem” találkozhattak hazánkban ezek a kutatók, ám egy meglehetősen kisstílusú személyes intrika ezt megakadályozta. Ezek után különösen nehéz volt megnyerni az osztrák kollegák bizalmát, de sikerült: július 10. és 16. között az alföldi kisvárosban, Abonyban találkozhatnak a szakemberek.

A központi téma ezúttal: A harmóniazenétől a koncertfúvós-muzsikáig. Ezt egészíti ki a speciális magyar téma: 100 éves a Schunda-féle tárogató. Az elméleti előadások mellett koncertprogramok (többek között az Abonyi Fúvószenekear, a Budapesti Koncertfúvósok, a Holland Nemzeti Ijúsági Zenekar és a Malmö Brass Band műsora) várja az érdeklődőket, sok kirándulás, szabadidős programlehetőség és kötetlen együttlét mellett.

A Debreceni Filharmonikus Zenekar hírei

Az idei évadban a Nemzeti Filharmonia nyolc hangversenyt rendez az együttesrel. A Trikolidis-bérelt-sorozat nyolc, az ifjúsági sorozat hat hangversenyt tartalmaz. Több meghívásnak tett és tesz a jövőben eleget: Budapest, Kocskamét, Szolnok, Nyíregyháza, Békéstarhos stb. A közeljövőben német, svájci, olasz koncertfelkérőnek tesz eleget a zenekar.

1994 januárjától Kovács János a zenekari igazgató, aki eddig az együttesnél mint timpanista, szólamvezető dolgozott. Kedvvel, hozzáértéssel és energiával vezeti a társulatot új feladatok felé.

PERIODIKÁK MUZSIKUSOKNAK

Fuvolaszó

Az 1992-es szegedi Első Nemzetközi Szólófuvola Verseny alkalmával jelent meg a Magyar Fuvolás Társaság lapjának O., próbaszáma. Azóta évente három–négy alkalommal lát napvilágot a Fuvolaszó. A népes és nagyon aktívan munkálkodó Fuvolás Társaság saját alapítványából (a Syrinx Alapítványból) tartja fenn az újságot, mely a Társaság eseményeivel, a fuvolakészítés

fortélyaival, a fuvolaoktatás problémáival és kiemelkedő személyiségeivel, a hangszert érintő jeles évfordulókkal, a fuvola történetének ismert, vagy kevésbé ismert, nagy jelentőségű alakjaival foglalkozik. Közül verseny- és kurzusfelhívásokat, ismerteti és alkalmanként bemutatja a különböző versenyek magyar győzteseit. Felelős kiadó a Társaság elnöke – Csetényi Gyula –, szerkeszti Tóth Anna zenetörténész.

Hangszer Világ

IV. évfolyamát kezdte a Hangszervilág, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Hangszerész-képző Iskolájának lapja. Az újság, mely eddig évente négyszer, ezentúl – előreláthatólag – évente hatszor jelenik meg, a hangszerek iránt érdeklődő, a hangszereken játszó és az azokat készítő (illetve javító) közönséghez szól.

Mácsai János, aki három éven át egyedül szerkesztette a Hangszervilágot (és aki jellegét, küllemét kialakította), a szakmai színvonalat, az igényességet tartotta szem előtt. Így vált tradicionálissá a komoly elméleti, történelmi tanulmányok közlése a mindennapok hangszerproblémáit, a kiállítások ismertetése, a kiemelkedő mesterek bemutatása és néhány praktikus készítési – javítási bemutatás mellett. A lap felelős kiadója az iskola mindenkori igazgatója – ez év márciusáig Semmelweis Tibor, a Magyar Hangszerész Szövetség elnöke, azóta pedig Lendvay Tamás, a Zeneakadémia zongoraműhelyének vezetője.

Kobayashi Ken-Ichiro húsz éve Magyarországon „Magával ragadó dinamikájú ember”

MTI-fotó: Cser István

Mindenki ismeri a mondást: próféta senki nem lehet a saját hazájában. Ha valakire ez igaz, akkor Kobayashi Ken-Ichiora feltétlenül. Bár hazájában is elismert karmester volt, a világhír felé vezető úton akkor indult el, amikor Magyarországra utazott. Eljött és itt maradt, közöttünk. Minél többször jött vissza Magyarországra, annál inkább úgy érezte: hazajött. A zenészek, a közönség befogadta, s hűek maradtak hozzá húsz éven át, mint ahogy ő is hű maradt társaihoz, a lelkes zeneszerető közönséghez, és a zenéhez. Egyszer egy televíziós interjúban azt mondta szelíden: úgy érzi, hogy ő Magyarországról származik, mert amikor nálunk van, itthon érzi magát. Kobayashi, a kiváló karmester most Japánban van, együtt a családjával. De nemsokára újra hazajön, második otthonába, Magyarországra. Addig is elevenítsük fel néhány gondolatban az elmúlt húsz év történéseit.

Először 1974-ben kapott magas „kitüntetés”, amikor átvette a Magyar Rádió és Televízió I. Nemzetközi Karmesterversenyének *első díját*. Négy évvel ezelőtt – hazánk zenei életében szerzett érdemei elismeréséül – a világhírű karmester ötvenedik születésnapján a *Pro Kultúra Hungarica* kitüntetésben részesült. 1986-ban az Állami Hangversenyzenekar művészei vezető karmesterükké, 1992-ben Ferencsik János utódává, fő-zeneigazgatóvá választották; 1994. március 12-én pedig megkapta a *Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje kitüntetését*, amelyet Göncz Árpád köztársasági elnök adott át a Parlament Nándorfehérvár-termében.

Az idei Budapesti Tavaszi Fesztiválon, amikor azt kérdezték tőle az újságírók, meddig remélhető az együttműködésük az Állami Hangversenyzenekarral, a világhírű karmester így felelt: *„Addig, amíg kölcsönösen adni tudunk egymásnak. Úgy érzem, egyelőre ez a helyzet. Tudok róla, hogy kiváló külföldi karmesterek huzamosan jól együttműködtek és -működnek magyar zeneművészekkel. Nem hasonlítom magam Egisto Tangóhoz, Failonihoz, Klempererhez, Gardellihez, de talán én is lehetek egy a megtisztelő sorban.”*

Kobayashi Ken-ichiro 1940. április 9-én született a japán *Iwakiban*. Négyéves volt, amikor a zene először megérintette. Döntő élménye volt, amikor kilencévesen meghallgatta *Beethoven IX. szimfóniáját*. Ekkor határozta el, hogy zeneszerző lesz. Tervéhez híven 1964-ben Tokióban, a főiskolán elvégezte a zeneszerzés szakot, 1966-ban pedig felvették karmester szakra. Az első mű, amit huszonhat évesen dirigált: *Mozart Requiemje*. 1970-ben nemzetközi karmesterversenyt nyert Japánban, 1977-ben már a Tokiói Filharmonikusokat vezényelte, s azóta hazája legjelentősebb szimfonikus zenekarainak állandó meghívott vendégkarmestere. Dolgozott és dolgozik a Tokyo Filharmónia Zenekarral, a Tokyo Metropolitan Szimfonikus Zenekarral, a Holland Filharmónia Zenekarral, a Londoni Filharmónia Zenekarral.

A magyar zenével 18 éves korában találkozott először, amikor zeneszerzési tanulmányai során megismerkedett *Bartók és Kodály* muzsikájával. Az 1974-es esztendő sorsdöntő fordulópont az életében. Véletlenül került kezébe akkor a Magyar Televízió karmesterversenyének felhívása. A korhatár 35 év volt. A harmincnégy éves Kobayashi úgy gondolta: talán ez az utolsó lehetőség az életében, hogy elismerést szerezzen a hazáján kívül is. Életében először utazott külföldre – Magyarországra.

A karmesterverseny után Kobayashi csomagolni kezdett, nem akarta megvárni a zsűri döntését. Amikor meghallotta, akkor sem akarta elhinni: megnyerte a versenyt. Ott állt 1974-ben a dobogó legfelső fokán, mellette *Medveczky Ádám és Ondrej Lénárd*. *Breuer János* akkor így jellemezte a japán karmestert: „*Kobayashi Ken-ichiro rendkívüli tünemény. »Néma« karmester, szólni legalábbis nemigen tud zenekarához, hisz éppen csak a számokat, betűket, hangszereket és tempójelzéseket ismeri európai nyelven. De szavakra nincs is szüksége, a zenekar ugyanis tökéletesen megérti gesztusaiból, hogy mit kíván, és aszerint cselekszik... Különleges szerencse, hogy a döntőben a Pastorale szimfónia két első tételét húzta, hisz ezt a lágy, derűs szépséget kevesen tudnák ilyen magával ragadóan felmutatni.*” A Zeneakadémia nagytermében zúgott a taps. *Kobayashi, a győztes hunyorgott, szívére tette kezét, úgy köszönte meg a tapsot. »Olyan boldog vagyok, mint még soha. Nem hiszem, hogy ennél többet elérhetek*” – nyilatkozott.

A karmester ebben tévedett. Néhány héten belül befutott karmester lett Magyarországon; népszerűbb, mint a hazájában. Elindult a világhírnév felé. Kobayashi a verseny után minden évben visszatért Magyarországra. Megismerte zenekarainkat, a muzsikuskok elfogadták munkamódszerét.

Ferencsik János halála után több mint két esztendőn át vezető nélkül működött az Állami Hangversenyzenekar. A válsághelyzetbe került ÁHZ írásban fordult a Művelődési Minisztériumhoz, hogy

Kobayashit szeretnék karmesterüknek. A kérést a minisztérium kedvezően ítélte meg, s elkezdődtek a tárgyalások a japán karnaggal. 1986-ban a zenekar és a karmester – így mondják – egymásra találtak... A döntés után *Friedrich Ádám* kürtművész azt mondta: „*Ez a nap a zenekar születésnapja, újjászületése. Kobayashival új életszakasz kezdődik az ÁHZ történetében. Új zene szólal meg hangszereinken.*” *Friedrich Ádám*nak igaza lett, sikeres turnék sorozatát tudhatja maga mögött a zenekar. 1988-ban Japán, Ausztria, Berlin, 1989-ben NSZK... és sorolhatnánk. Magyarországon is sok felejthetetlen koncertet adtak: *Brahms III., Csajkovszkij IV., Beethoven III. és IX. szimfóniája, Kodály Galántai táncok-ja, Berlioz Fantasztikus szimfóniája, Verdi, Mahler, Mozart, Debussy, Dvorák*. Érdemes felidézni a zenekar 1989-es németországi fellépéseinek két újságkritikáját.

Nürnbergi Zeitung 1989. január 14.: „... a mahleri robbanásoknál éppen olyan temperamentummal, mint fegyelemmel teli, semmivel sem több, semmivel sem kevesebb; és ahol Mahler zenéje azzal fenyeget, hogy laposan hat, Kobayashi kritikai ellenőrzése alatt tartja azt. Ez a zenész teljes odaadása volt, teljes tudásával és ismeretével; tehát az érzelem és szellem ritka keverékének visszaadása volt ez, amely a Mahler-műveket olyan felkavaróvá teszi – s néhány más interpretátort zátonyra futtat... Az épp úgy intenzív, mint szenzitív Kobayashi Ken-ichiro és az ÁHZ... szép egyensúlyt tartott a paródia és az azonosulás között: egy remekművet mutatott be úgy, hogy csak ritkán sikerül ilyen szépre.”

Emder Zeitung 1989. január 23.: „Ez egyszerűen gigantikus volt!... Ritkán fordul elő, hogy egy zárótaps nem csak két ráadást kényszerít ki, hanem a zenekart még a kivonuláskor is úgy kíséri, hogy végül a publikum ovációjára a dirigens maga is még egyszer megjelenik. Ennek a boldogító koncertélménynek okozója Kobayashi Ken-ichiro volt, aki a zenekar vezető karnagya. Magával ragadó dinamikájú ember, aki zenészeit ellenállhatatlan vitalisáttal és kirobbanó lendülettel vonja saját varázskörébe, és akiből csengő optimumot hoz ki. Úgy tűnt, hogy a zenekarnak éppen annyi élvezetet okozott, mint a közönségnek.”

Az Állami Hangversenyzenekar Kobayashi vezényletével ez év június 11-én ünnepi hangversenyt ad Ferencsik János halálának 10. évfordulója alkalmából.

Összeállította: **Ószy-Tóth Gábor**

A miskolci tűzijáték nem látszik el a fővárosig...

Jubileumi évad az ideai a Miskolci Szimfonikus Zenekarnak: immár harminc esztendeje pezsdítik az Avas-alja zenei életét. Kovács László karmesternek, a művészeti vezetőnek pedig duplán is kerek ez az évforduló: egy évtizede irányítja ugyanis a zenekar szakmai munkáját. A budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán szerzett diplomát; tanulmányainak befejezése után a Magyar Állami Operaházban volt karmester. Itt olyan kiemelkedő dirigensek asszisztense volt, mint Lamberto Gardelli, Jurij Szimov, Ferencsik János és Giuseppe Patane. 1989-ben Liszt-díjat, tavaly Bartók-díjat kapott.

– *Kérem, mutassa be pár szóval a zenekart!*

– 1963-ban alapították; repertorája a barokk zenétől a kortárs művekig terjed. Nyolcvannégy, zeneművészeti főiskolát végzett tagja van, s évente mintegy kilencven koncertjére kerül sor. Számos neves karmesterrel koncertezett együtt az elmúlt évek során; elég, ha Erich Bergel, Jiri Belochlavec, Aldo Ceccato, Lamberto Gardelli, Günther Herbig, Iwaki Hiroyuki, Eri Klaas, Kobayashi Ken-ichiro, Melles Károly, Riccardo Muti, Rajter Lajos és Jurij Szimov nevét említem.

– *Ritka helyszínen: egy volt malomépületben székelnek. Az egész épület rendkívül hangulatos, stílusos. Hogyan került ide a zenekar?*

– Tíz éve dolgozunk itt; éppen azóta, hogy idekerülttem. Azt megelőzően meglehetősen áldatlan körülmények között dolgozott a zenekar: ifjúsági házban, kiállítóteremben, ahol télen hideg, nyáron meg meleg volt. Mindenki meresztgette akkoriban a szemét, hogy valami megfelelő épületet találjon a városban. Itt, ebben a leromlott malomházban vendéglátóipari üzemeget – afféle helyi Moulin Rouge-t – szerettek volna berendezni; néhány muzsikusként azonban szerfölött megtetszett. Végül a városi kulturális vezetés észnél volt, és beköltözhettek ide az átalakítás és felújítás után a miskolci szimfonikusok.

– *Akusztikai szempontból mennyire felel meg a célnak?*

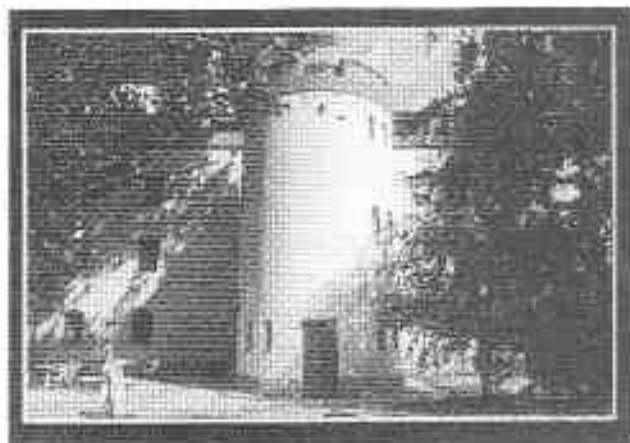
– Ha akkora volna, mint az amszterdami Concertgebouw, jobban örülnék. Kicsi a légtér: koncertezésre nem alkalmas. Egy vonósnégyes, egy Haydn-zenekar számára kifogástalan, egy Strauss-zenekarnak azonban kevés: nagyon nehéz kontrollálni a hangzást.

– *S mire használják a kamaratermet?*

– Kisebb koncertekre, szólampróbákra, különféle megbeszélésekre. Magában a színházban is akusztikai problémáink vannak.

– *Pedig a színházépületet nemrég újították fel...*

– Csakhogy az eddigi munkálatok az akusztikát nem érintették. Most azonban elfogadtak egy tervet, hogy egy szoba-díszletet építsenek be: ez az „elől nyitott

doboz" kidobja majd a hangot. Megvalósulását hónapokban lehet mérni. Egyébként az a tapasztalatunk, hogy bárhol másutt kellemesebb játszani, mint a saját játszóhelyünkön. Igaz, ennek szakmai előnye is van: itt nem lehet imitálni a játékot; elvesznének bizonyos hangzások, vagy nevetségesen száraz lenne az összehangolás.

– *Nehéz-e technikailag lebonyolítani a zenekar turnéit?*

– Elsősorban Miskolcnak és környékének a komolyzenei igényeit igyekszünk kielégíteni, ám mindig nagy ünnep számunkra, ha akár beföldi, akár külföldi vendégjátékokra mehetünk. Ilyenkor általában busszal – ha kórus is jön, több busszal – és kamionnal vágunk neki az útnak: ez utóbbi szállít a kottatartóktól kezdve a hangszerekig mindent. Úgy festünk ilyenkor, mint egy vándorcirkusz. Ritkán ugyan, de előfordul, hogy nem minden hangszerrel viszünk magunkkal: a zeneakadémiai koncertjeinken például olykor az ott kölcsönkapott nagyobb hangszereket vesszük igénybe.

– *Megadták-e a módját a jubileum megünneplésének?*

– Igen. Az évad elején egy ünnepélyes koncertre meghívtunk mindenkit, aki ebben a három évtizedben dolgozott a zenekarnál, illetve sokat tett érte. Tartottunk egy másfél napos tanácskozást is, ahol a hasonló helyzetű – tehát vidéki, önkormányzati fenntartású és professzionista – szimfonikus zenekarok gondjait vitattuk meg a meghívott karmesterekkel és vezetőikkel. Mindez nagyon hasznos tapasztalatcsere volt: kiderült belőle, hol miképpen orvosolják a problémákat.

– *A félamatőr zenekarok is részt vettek ezen a konferencián?*

– Az ő gondjaik egészen más természetűek: míg a profi zenekarok harminc-hatvan milliós éves költségvetéssel gazdálkodnak és jórészt munkaviszonyról, szakszervezetről is gondolkodniuk kell; addig a félamatőr zenekarok költségvetése egy- és nyolcmillió között van. Egészen más az, ha egy

zenészek az egzisztenciája is a zenekari tagsághoz kötődik...

– Ön, az elmúlt tíz esztendő tapasztalatait figyelembe véve, hogyan látja: fel- vagy leszálló ágban van ma Magyarországon a szimfonikus zenekari muzsikálás?

– Ha az anyagi megbecsülést nézem, akkor abszolút leszálló ágban. Valósággal kínos, ha mondjuk a zöldséges megkérdezi, mennyi is a zenekari fizetés: megbecsült polgár létünkre nem hiszik el, hogy mindössze ennyit keresünk. A következő kérdés ilyenkor rendszerint az: „És egyébként mikből él?” Ha felteszem magamnak a kérdést, miért is nem képezik át magukat a zenekar tagjai valamilyen menedzsernek, akkor persze tudom a választ: életük célja a muzsikálás, s ezért minden áldozatot és nélkülözést vállalnak. Hangsúlyozom, ezek nem sirámok: ilt, Miskolcon még a budapesti zenekarokhoz képest is feléért–harmadéért zenélnék a tagok – s most nem a Fesztiválzenekarhoz viszonyítok.

– A város viszont a hírek szerint jó gazdája a zenekaroknak...

– Ez teljes mértékben így van: a magukénak tekintik a miskolciak a zenekart, s a fizetésemeléseknél általában kiemelten figyelnek ránk. Ám a szakadék a fővárosi és a vidéki fizetések között már tíz éve is megvolt: ezt hurcoljuk magunkkal.

– Hogyan hatott a jövedelmekre a közalkalmazotti bértábla bevezetése?

– Azt kell mondanom, igen nagy baklövés volt a parlament részéről, hogy ezt a művészeti együttesekre is kiterjesztették. Ez ugyanis egyszerűen nem veszi figyelembe a minőségi elvet; csakis a zenekarnál eltöltött időt és a diplomát. Így aztán előfordulhat, hogy egy szólamvezető kevesebb pénzt kap, mint az, aki valahol a tutliban ül. S nem ritka az sem, hogy a gyengébb zenészt kell jobban díjazni, mivel gyengébb képességei ellenére is esetleg diplomáinak a száma nagyobb súllyal esik latba. Úgy gondolom, erre a területre külön paragrafust kellett volna alkalmazni. Egyedül a pályakezdők jártak viszonylag jól e táblázatlat: most húszezer fölött kezdenek – képzhetők, hogy eddig mennyit kaptak!

Miskolcon szerencsére meghagyták számunkra az „F” kategóriát – így a nyugdíj előtt álló zenészek akár a 44 ezres fizetést is elérhetik. (Sir László igazgató úr pontos adatokat is tud mondani: az önkormányzat plusz 13 százalékos béremelést szavazott meg a zenekarnak, s ez azt jelentette, hogy 26-an kerülhettek bele az „F” kategóriába. Cs. J.) Egyébként ezt a

Kovács László

kiemelést a miskolci pedagógusoknál már nem lehetett megcsinálni. Ám egy szimfonikus zenekari teljesítményt nem is lehet mondjuk a bölcsődékkel összehasonlítani – ami nem jelenti azt, hogy ők ne végeznének fontos munkát. Ez azonban nem jutott a törvényalkotók eszébe. Az önkormányzatok ugyanis általában csak a bértábla-minimumot tudják biztosítani...

– Hogyan összegezné tíz év művészi munkáját?

– Nagyon sokat dolgoztunk – talán többet is, mint amit elvártak tőlünk. Mi azonban úgy gondoltuk: nem csupán a környéket látjuk el, hanem országosan is jelen kívánunk lenni a zenei életben. Óriási lehetőségek rejlenek a zenekarban: 1985 óta ezért is adtunk évente 12–14 koncertet Budapesten. Sajnálatos tény, hogy kénytelenek vagyunk másutt bizonyítani – tudomásul kell azonban venni, hogy ebben az országban minden a fővárosban történik. Csinálhatunk mi Miskolcon bármilyen pazar tűzijátékot – nem látszik el a fénye Budapestig. Még a zenekritikusok sem igen jutnak el ide – a fővárosi hangversenyeinkre viszont néha tiszteletüket teszik.

– A külföldi invitálásokat illetően hogyan szelektálnak?

– Csak a fontos és minőségi feladatok érdekelnek bennünket, Kis létszámú, vagy csekély művészi garanciát ígérő meghívásoknak nem teszünk eleget. Fontos szempont az is, hogy ezek a turnék ne zavarják meg az itteni bérletezést. Csináltunk operaturnét is a bécsi zeneakadémistákkal közösen – német nyelvterületen, de Hollandiában, Dániában is fellépve velük. A másik vonalat a berlini koncertjeink jelentik: hatodik éve már egy tucatnyit adtunk a német főváros nyugati részében – sőt, a szóban forgó kerületben saját bérletes közönségünk is van már. Salzburgban nyaranta oratóriumokkal szerepelünk; s tavaly-tavalyelőtt részt vettünk a millstatti fesztiválon is. Idén Salzburgon kívül készülünk a rivali fesztiválra, a Garda-tó partjára is; június végén pedig két szabadtéri koncertet adunk Berlinben.

Az interjú itt véget ér, a beszélgetés azonban folytatódik. Sir Lászlótól, a direktortól megtudom például, hogy a 60 milliós költségvetés mellé további 11 milliót sikerült különböző pályázatok révén elnyernie a zenekarnak; s hogy félmillióba kerül manapság egy referenciacsillag, ami viszont szükséges a nyugati menedzserek és impresszáriók számára, hogy kedvező képet kapjanak a zenekarról: ehhez – legyen bármilyen tetszetős – a prospektus már nem elég. „Hálát adok az égnek, hogy nem kell pontosan tudnom ezeket a számokat” – sóhajt nagyot Kovács László, mielőtt elindul a zenekari próbára. „Nekem viszont nem kell dirigálni” – replikázik az igazgató. Miskolcon tehát tökéletes a munkamegosztás, s ennélfogva az összhang: a vezetők egy malomban örölnék...

Csontos János

KITEKINTŐ

WOLFGANG BURDE:

Ligeti György – Monográfia

(Atlantis Musikbuch – Verlag, Zürich 1993)

Ligeti György 70. születésnapjára készült el egy új, személyiségéről és munkásságáról szóló monográfia, mely túlmutat a korábbi életrajzi műveken – például Ove Nordwallén –, és belenyúlik egészen a jelenbe. A szerző, Wolfgang Burde, korábban már egy Sztravinszkij – monográfiával jelentkezett. Új művében számos, Ligetivel folytatott beszélgetésre támaszkodik, és kiaknázza a máris jelentős szekunder irodalmat is. Ami létrejött, az Ligeti művészi személyiségének alapos és velős ábrázolása. A zeneszerző életkörülményeit, különösen korai, erdélyi és magyarországi éveit tömören ábrázolja; csak annyira, hogy világossá váljanak Ligeti zenéjének és zenéről való felfogásának tárgyi és szellemi előfeltételei. Kerül minden mellékes vagy éppenséggel anekdotikus részletet.

Burde szkeptikus racionalistaként festi le Ligetit, kinek jelleme mentes mindenfajta dogmatizmustól vagy ideológiai megmerevedéstől. Ez a háttér magyarázatot ad a zeneszerző Ligeti sokféle próbálkozására, kezdve fiatalkorában a barokki-kodályi hagyomány követésével, a 60-as évek hangzásfelületi kompozícióin keresztül az alakminőség újrafelfedezéséig; majd a Minimal Art és az illúzióritmika mintáival való foglalkozás, végül az afrikai dobrituálék vagy a természetes hangsor nem temperált hangjai iránti lelkesedés. Éppily érthetővé válik, hogy mi nem vonzotta soha az 1951-ben „karteniánusos” feltételek nélkül újakezdő Ligetit. Ez az aleatorika, melyben a zeneszerző önként lemond a műve leletli ellenőrzéséről. A reprezentatív műnek vagy műrészletnek analitikus leírása – kezdve a korai Musica Ricercata-val, az Apparitions-on, a Le Grand Macabre-on és a Csellókoncerten keresztül, egészen az Etudes pour pianonig és a Hegedűversenyig – egy jólsikerült szintézisről tanúskodnak, melynek alkotóelemei egyrészt a hagyományos zenei terminológia használata, másfelől Burde-nak az a képessége, mellyel a dolgokat új fogalmak és metaforák segítségével adekvát módon tud leírni. Burde-nak erre ábrázolás közben persze kitűnő társszerzője van: maga Ligeti, aki azon művészetekhez tartozik, kik saját munkásságukról tisztán és világosan, megériéstl ébresztő módon tudnak nyilatkozni.

Gerhard Dietel

THE TIBOR VARGA

COLLECTION – Vol. I/II/III/IV

Bach (Vol. I), Mozart (Vol. II), Csajkovszkij és Bruch (Vol. III), valamint Hubay, Chopin, Ferrera, Sztavinszkij és mások (Vol. IV) művei. Közreműködik: Varga T. és G. (hegedű), G. Schmalfuss (oboa), G. Moore, Pongrácz I. M. Schwalb, H. Greenslade (zongora). Orchestre de Chambre du Festival Tibor Varga SIA/Orchestre de Chambre Tibor Varga

(Claves Records CD 50-9311/12/13/14, 4 CDs)

„Az a hegedű, amelyik nem sír, az nem hegedű”, kommentálja saját játékát az 1921-ben született Varga Tibor, köelve ezzel egy hagyományt, melyet egy generációval előtte többek közt Fritz Kreisler képviselt. Olyan nézet ez, amit manapság nehéz fenntartani. A művész Bach- és Mozart- értelmezése nem feltétlenül felel meg a hangzás modern, józan ideáljának. Túlságosan romantikusnak hal Varga hangzása a túlságosan sok és túlságosan hallható sírással: vibrato-ja túl intenzív, vonóvezetése túl széles. Az immár olyan kedvelt történelmi előadásmódot, úgy tűnik, teljesen figyelmen kívül hagyja – ezt bizonyítja a Linzi Szimfóniánál a karmester Varga is –, nyoma sincs szövegkiadásban lejegyzett artikulációt is ignorálja. A zenekar szerepe Mozart A-dúr Concerto-jában szinte csupán kísérésre korlátozódik, így a dualisztikus mondanivaló helyére egy szolisztikus lép, melyben megragadó játéköröm és spontaneitás dominál.

Bach versenyműveinél is, mindenek előtt azonban a línálékban, virtuozitás mutatkozik, ha mégoly gyakorlott is ez. Sem a szóló-, sem a zenekari részben nem bukkannak fel a manapság kedvelt rövid, sőt megszakított hangok; a lenti continuo-val, a gyors, tömör, minden akkordot kiélvező zenekari futamokkal fémjelzett hangzás inkább Brahmsra emlékeztet, mintsem Bachra.

Az értelmezésre természetesen nem szabad kritikát gyakorolni, mégis figyelembe kell venni a művészetről való felfogás változását. Összetéveszthetetlen Varga Tibor személyes zenei kisugárzása, mely minden manuális szueneritás és gyorsaság ellenére a hangzás szépségének és eredetiségének elvét követi. Az összes felvétel a zenekar, különösen a rezlúvósok homogén, differenciált játékát dicséri.

Varga hangzásról való elképzeléseinek éppen a romantikus repertoár tesz elegendő, habár néhány glissandi itt is erősen súrolja az úgynevezett „jó ízlés” határát. Csajkovszkijnál Varga nem annyira az oroszos melankóliát hangsúlyozza, inkább a hangzás hatásosságára törekszik; ellenben Bruchnak – kiválképp a kartabel áramló második futamban – sosem sejtett mélységgel kölcsönöz.

Valóságos kincsek, és a négyrészes gyűjtemény talán legmélyebb benyomást gyakorló darabjai, a fiatal Varga Tibor 1935-ből, 1938-ból és 1947-ből származó, viaszlemezekből átvett felvételei. A mind technikailag, mind hangzásában érett hegedűművészről aligha feltételeznénk, hogy mindössze 13 éves, aki szentimentális – behízelt játékkal rendkívüli módon emlékeztet Kreislerre. Elbűvölő az az átalakulási képesség és hajlékonyság, amivel Chopin Nocturno-ját visszafogottan tolmácsolja, Sztravinszkij Berceuse-ét titokzatosan, Paganini Mózes-Variációit impozánsan, de Falla Dansa espagnola-ját pedig dallamosan. A technikai fogyatékoságoknak betudható zúgás és a túlságosan halk zongoraszó ilyen magas zenei színvonal mellett megbocsátható – a síró hegedűszó a meggyőző.

Carola Keßler

JOSEPH SZIGETI

The recordings with Béla Bartók and Andor Foldes Corelli, Schubert, Debussy, Ives, Bloch, Bach, Brahms, Dvorák és mások művei

(Biddulph Recordings LAB 070-71, 2 CDs)

Joseph Szigeti (1892-1973) a zenei modern mértékadó hegedűművészeként tartják számon. Vonatkozik ez úgy előadásmódjára, mint az általa lámogatott művek repertoárjára. Mindenekelőtt az Új Tárgyilagosság (Neue Sachlichkeit) modernsége az, amit játékában tanulmányozni lehet „rég” zene előadásakor – itt például a Bourrée Bach szólóhegedűre írt h-moll Partita-jából vagy Corelli La folia-variációi. Ezek a jegyek: viszonylag állandó ütemmérték az előadás tempójának nyújtása vagy gyorsítása nélkül, lépcsőzetes dinamika, mely tendenciózusan nem alkalmaz áthajlásokat, erős és robusztus, mégsem differenciálatlan hangadás, abszolút világos és egyértelmű artikuláció, a zenei felfogás titkok nélküli tisztasága,

mentesség mindenfajta manírtól. Személyes felfogás egy szubjektív látásmód hozzáadása nélküli zene csendül fel itt – bizonyos értelemben a zene maga. Paradox módon Szigeti játékában a „szubjektív” lünettető tagadása rendkívül személyesnek hat, és hegedűjátékát félreismerhetetlenül kiemeli a kortárs kontextusból.

Szigeti a zenét hallható építészetként fogja fel, mely homogén szakaszok differenciált súlyozásából ölt alakot. A zene az ő előadásában semmiképp sem szól folyamatosan, mintegy „hangbeszéd”-ként.

A szóbanforgó CD Debussy-, Bloch-, Ives- és Bartók-részletei tanúskodnak Szigetinek a kortárs zenék iránti nyílt érdeklődéséről, melyek mellett úgy száll síkra, mint senki más generációjának hegedűművészei közül. Különleges érdeklődésre tarthatnak számot a Bartók-részletek (Rhapsody Nr. 1, Contrasts), melyek Bartók személyes közreműködése miatt teljességgel autentikusak. Persze éppen ezek a részletek okoznak enyhe csalódást; pontosabban szólva: előítételeket rombolnak. Az ember ugyanis több vitalitást és hevességet várna, bizonyos értelemben kalandos zenélést. Bartók, Szigeti és Benny Goodman (aki részt vesz a Contrasts rész előadásában) azonban szinte akadémikus merevséggel, túlzott gondtal és komolysággal játszanak mintha nem akarnák magukat lecsupaszítani. A virtuóz Dvorák-, Hubay-, Kodály- Lalo- de Falla- vagy Milhaud-ráadásdarabokat sem rámenő kedvvel tolmácsolja Szigeti-Földes Andor kíséretében –, hanem inkább kimerter, gondosan, kissé lalán pedánsan is, mégis nagyon muzikálisan. Nyilvánvaló, hogy nemességre szerezne emelni ezt a zenét, amit, úgy lúnik, nagyon szeret: jelentést, karaktert és kifejezést szeretne neki adni.

(A 2. sz. DC-n Milhaud az 5-ös számú, de Falla 4-es; az ismertetőben a kettőt tévedésből felcserélték.) Az összes felvétel 1940/41-ben készült, amikor Szigeti még hegedűsi lehetőségei teljességéből merített. Nyoma sincs ereje gyengülésének, ami az 50-es években sajnálatos módon oly sok játékát homályosítja el.

Giselher Schubert

(A Das Orchester áprilisi számában megjelent kritikákat fordította: Viola Krisztina)

A másodvonal dicsérete

A BM Duna Szimfonikus Zenekar létszámánál fogva bizonyos értelemben speciális helyzetű a fővárosi zenekarok közül.

Azért fontos ezt a dolgot elsősorban megemlíteni, mert ebből közelkezően eléggé behalárolt a zenekar működési területe. Ezt a helyzetet lelmérve próbáltuk kialakítani a zenekar tevékenységi körét úgy, hogy olyan szintet tudjunk vinni a budapesti zenei életbe, amelyet a nagylétszámú szimfonikus zenekarok nem tudnak, vagy nem akarnak képviselni.

Természetesen elsősorban a műsorpolitikára gondolok. Amellett, hogy megpróbáljuk kielégíteni a hozzánk látogató közönség un, állagérdeklődését (gondolok itt a legnépszerűbb klasszikus és romantikus művekre), sikerült olyan darabokat is a műsorba csempésznünk, amelyek nem olyan gyakran hangzanak el a budapesti koncertteremben. Többek között a közelmúltban előadtuk Igor Sztravinszki Ragtime-ját, A katonai történetét, de a múlt szazonban fellépett nálunk Szenjergny: Kallin, a Magyar Állami Operaház jelenlegő énekésője is. Mahler Gyermekgyászdaival. Műsorunkból nem hiányzott a könnyűzene sem: teretünkben az operett és musical-melódikák is helyet kapnak.

Nagy szaranciaánk, hogy zenekarunknak ilyen gyönyörű és jó helyen lévő koncertterme van. A Duna Palotában helyen tel szik; csak a Duna parton, közel a szaladatorhoz IV. ker. Zrínyi, 11. A városi ültő-gadóképesége 220 fő. Gyönyörű barokk díszítése hívatjuk legmagasabb koncerttermeivel teszi egyarányúvá. Az utóbbi évben a terem akustikáját is sikerült a komolytann követelményeinek megfelelővé tenni.

Meggyőződésünk, hogy országos jelentőségű-rejlenek ebben a komplexumban, amely a hangversenyteremmel kívül több csodálatos különteremmel rendelkezik a magában foglal. A hely kibaszhatósága min koncertterem, pillanatnyilag véleményem szerint kb. 50 százalékos. Minden előlőké, azon vagyunk, hogy ezt a helyet teljesértékűen be tudjuk kapcsolni a magyar zenei életbe. Ehhez minden olyan ember segítségét várjuk és elfogadjuk, aki ötletei vagy összeköttetései révén ügyünket előre tudja mozdítani.

A zenekar külföldi kapcsolatai nem rosszak. Pillanatnyilag egy német impresszáriós irodával történő együttműködés teszi ki legfőképpen a zenekar nyugat-európai kalandozásainak lehetőségét. Ezenkívül jó kapcsolat alakult ki egy svájci kórusal, akikkel a megegyezés szerint most már

évente együtt lépünk fel Svájcban, valamint 1994 októberében Budapesten először a Duna Palotában és a Mátyás Templomban Mozart Requiem-jével.

Az utóbbi évben alakult ki az a hagyomány is, hogy külföldi követségekkel együttműködve úgymond Nemzetek Zenéje sorozat alapköveit sikerült elhelyezni. Ebben a sorozatban a követségektől kapott segítséggel neves külföldi művészek és magyarországon kevésbé ismert művek jelentek és jelennek meg. Tavaly egy görög mű ösbemutatóját tartottuk a Duna Palotában és ugyanebben a szezonban egy mexikói karmester dirigálta hazája zeneszerzőinek műveit, míg a jövő szezonban XX. századi angol muzsikát hallhatunk egy dublini karmester interpretálásában.

Problémánk az, hiszem, ugyanazok, amit a külföldi helyen a löbbi profi szimfonikus zenekarok. Többek közt a súlyos pénzhány, a művészek álláztatatlansága (ebben, sajnos, zenekarunk a vezető helyen áll), a viszonylag kevés munka és ezért a kevés munkáért járó még kevesebb bevétel. Mivel a koncertszervezők sem képesek lépést tartani az inflációval. Mindennek nagyobb szaranciaünk lenne olyan szervezetek segítségével, akik át tudják segíteni a terhet, ha nem is az anyagi nehézségeken, de legalább a legégetőbb problémák megoldásán (gondolok itt új szatópórházra és a hangszerpark felújítására). A Duna Palota operából képtelen ezt a feladatot megoldani.

Van egy felvetés, amely szerint a profi zenekartokban lehet az elsővonalhoz hasonlítani. Hogy miért mondtam en azt? Mert a világ legnagyobb szatószatórtái mondták ki, hogy másod- és harmadvonal nélkül nincs elsővonal. Ha a magyar zenei élet a későbbiekben is számítani akar elsőosztályú zenekarokra, szükségesnek, hogy ne sorvaszsa el az ún. másodosztályt. Ez nem elsővonalban működő megjelölése egy gyűjtésnek, hiszen a másodosztályban is hirdelnek bajnokot. Egyrészt az utánpótlást veszti el zenei kullúránk, másrészt az ifjúság zenei nevelése szenved kárt (amennyire meg tudom ítélni: pillanatnyilag az ún. másodikvonal járssa az összes ifjúsági koncertet a fővárosban is vidéken). Valamiképpen tudatára kéne hozni az illetékeseknek (hogy ki az, azt nem tudom), hogy a kullúra elsorvasztása minden tekintetben, vagyis gazdaságilag is, szükségszerűen regresszióhoz vezet. Ebben az ügyben nagyon kíváncsi lennék kollégáink véleményére is.

Szabó Zsolt, művészeti titkár

Utánpótlás a zenekaroknak

Dohnányi neve kötelez

Hazánk egyik legnépszerűbb és legrangosabb ifjúsági együttese a Dohnányi Ernőről elnevezett szimfonikus zenekar. A társulat jövőre ünnepli fennállásának huszonötödik évfordulóját. Nemes Lászlót, a zenekar vezetőjét ebből az alkalomból kérdeztük az együttes múltjáról és az évfordulóra készülő műsorokról.

– A zenekarnak nagyon érdekes a története. 1970-ben kezdtük el: Budafokon nagyon jó tanári gárda jött össze s ebből az következett, hogy sok jó hegedűst neveltek, akik profin játszottak már tíz-tizenöt éves korukban is. Éppen ezért először vonózenekarként játszottunk. Tíz évvel ezelőtt Münchenben rendeztek egy ifjúsági európai fesztivált – erre az alkalomra szimfonikus zenekari felállásban kezdtünk el dolgozni. Annyira megízleltük a zenekari hangzásnak ezt az ízét, hogy ezt abba se hagytuk. S akkor, 1985-től kezdődött el egy érdekes munka, a közalkalmazottak szak-szervezetének több évtizedes múltja visszatekintő zenekarával. Ekkor kerültünk be a fővárosba; először a Városházára, majd a Zeneakadémiára, ahol 1989-től kezdve meghirdetett koncertsorozatunk van.

– *A zenekar 1988-tól viseli Dohnányi nevét...*

– Ez akkoriban elég bátor lépésnek számított, mivel idehaza még nem ismerték el megfelelően művészetét, sőt nevének pusztá kiejtése is bűnnek számított. Ma végre az őt megillető elismerés övezi. A magyar zene egyik legnagyobb csillagának neve minden zenekari tagot színvonalas munkára kötelez.

– *Mennyiben változott a zenekar élete az elmúlt években?*

– Már 1988-ban beálltunk egy koncepcióba, nevezetesen hogy Budafok hangverseny életét alakítsuk. Az elmúlt évad egyik

legnagyobb eredményének tartom, hogy ez sikerült; ami a polgármesteri hivatal és az önkormányzat segítségének köszönhető. A polgármesteri hivatal nagytermét koncertteremmé képezték át, ami kétszáz-kétszázötven fő befogadására alkalmas. Munkánk fontos része, hogy

Nemes László

műhely legyünk, s az itt játszó fiatalok zenekari rutint szerezzenek, vagyis találkozzanak azokkal az alapművekkel, amelyek hozzátartoznak minden muzsikusnak a felkészültségéhez. Szép számmal kerülnek be fiataljaink a Hangverseny-, a Rádió-, és a Fesztivál és különböző nagy zenekarba. Ami egyrészt öröm, másrészt szomorúság, hiszen mindig előlről kell kezdeni a munkát –, de mi ezt az utánpótlást nevelő szerepet vállaltuk. Ennek nyugaton sokkal nagyobb dinamikája és szervezete van, hiszen a híres nemzetközileg ismert zenekarok mellett ifjúsági együttesek is működnek.

– *Működésük alatt amatőr zenekarból váltak profivá...*

– Egy zenekart két dolog tesz

profivá. Egyrészt az együttes feltételrendszere és szervezete, másrészt a produkciója. Vannak profin produkáló amatőr zenekarok, de a szervezeti felépítésük nem lép tovább az együttmuzsikálás keretén. Mi szerencsések vagyunk, mivel a XXII. kerület nagy támogatója a kulturális életnek, a művészeti nevelésnek. A társulat helyzete az előző évekhez képest sokkal jobb, azonban még éveknek kell eltelnie, hogy szert tehessünk arra az anyagi bázisra, amely a teljes működést eredményezi. A mintegy nyolcvan művésznünk hatvan százalékban van foglalkoztatva, ami két-három koncertet jelent havonta. Hangsúlyozom, hogy a helyzetünk sokat javult, de változatlanul gondot jelent, hogy az önkormányzati és művelődési minisztériumi támogatás mellé a fennmaradó összeget pályázatok, szponzorok útján kell előteremteni. A kulturális kormányzat egyik legfontosabb feladata, hogy a finanszírozási gondok mielőbb letisztuljanak. Mi az ifjúságnak játszunk; egyetemistáknak, gimnazistáknak; ami magában rejti, hogy nem emelhetjük a helyi árakat.

– *Sokan a kultúra válságát emlegetik. Mennyiben érvényes ez komolyzenei életünkre?*

– Meglátásom szerint nem a kultúra van válságban, hanem a menedzselés. A kulturális élet ugyanis az elmúlt években sokszínűbbé, gazdagabbá vált azzal, hogy megszűntek a kötöttségek. Az emberek sokkal leterheltebbek lettek, de ha egy társaságnak vagy egy zenekarnak jó a menedzsmenete, akkor az jól tud működni. Biztos, hogy vannak finanszírozási problémák, amelyek átmenetileg válságossá tudják tenni a helyzetet, de ez még soha nem fordult negatív irányba, tehát nem szűnt meg egyetlen szimfonikus zenekar sem.

– *Bizonyára nem a legkönnyebb feladatok közé tartozik az ifjúsági zenei nevelése...*

– A mai fiataloknál leginkább azt érzem problémának, hogy nem szeretik a kemény munkát. Tudom, hogy otthon nem lehet annyit gyakorolni, mint egy zenekarban. Ennek ellenére kevesen veszik a fáradságot az együttenélésre. Örvedetesnek tartom, hogy a zeneiskolák száma napról napra gyarapszik, azonban ez azt is eredményezi, hogy egyre nagyobb hiány van zenepedagógusokból. A zenére nevelés ugyanakkor nagyon hálás munka. Mindig arra törekedtem, hogy egyfajta közösséget alakítsak ki. A zenekarban már megízleltük ezt a fajta örömet is, hogy olyan műveket is el tudunk játszani, amelyeket a felnőtt társulatok játszanak.

– *Mi határozza meg a repertoárjukat?*

– Elsősorban az eladhatóság. A kialakításnál odafigyelünk a különböző stílusokra, korszakokra. Itt olyan alapművekre gondolok, mint a Haydn- és Mozart-szimfóniák.

– *Milyen koncertekkel készülnek a huszonöt éves jubileumra?*

– Több nagyszabású koncertet is adunk, amelyeken többek között Bartókot is játszunk. Kiemelném a Budafokon megrendezendő jubileumi koncertsorozatot, amelyen lányom, aki már a Fesztiválzenekarban játszik, lesz a szólista. Jómagam 1988-ban abbahagytam a dirigálást, de ebből az ünnepélyes alkalomból újból vezényelni fogok.

– *1995-ben Budapesten kerül megrendezésre a IV. Európai Ifjúsági Zenei Fesztivál. Mit terveznek ez alkalomból?*

– Abban a szerencsés helyzetben

vagyok, hogy részese lehettem – mint zenekari karnagy, zenepedagógus – kezdettől fogva az Európai Ifjúsági Zenei Fesztiváloknak.

Hatalmas hatást gyakoroltak rám az európai fiataloknak, zenekaroknak, együtteseknek e nagyszabású találkozói. Őszintén szólva tíz évvel ezelőtt nem gondoltam volna, hogy Magyarország rendezheti meg a IV. Európai Ifjúsági Zenei Fesztivált.

A magyar zeneiskolák a szervezőbizottság nevében ígérhetem, hogy méltó házigazdák leszünk, és bizonyos vagyok benne, hogy azok, akik részt vesznek eme olimpiai méretű fesztiválon, életreszóló élményekkel térhetnek haza hazájukba.

Parcsami Gábor

A Debreceni Filharmonikus Zenekar pályázatát hirdeti **KARMASTERI ÁLLÁSRA**

A munkakör betöltésének feltételei:

- szakirányú főiskolai, vagy egyetemi végzettség és 5 éves szakmai gyakorlat
- idegen nyelvtudás
- erkölcsi feddhetetlenség

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- részletes önéletrajzot
- szakmai tevékenység ismertetését, eddigi működési területeit, repertoárját,
- szakképzettséget igazoló diploma másolatát,
- a zenekar művészi és gazdasági koncepcióját.

Az állás elfoglalásának időpontja 1994. szeptember 1. Időtartama: 3 év.

Bérezés megegyezés szerint.

A pályázatot bizottság bírálja el. A döntésről a pályázók írásban értesülnek.

A pályázat beküldési határideje a megjelenést követő 30 nap.

A pályázatot a Debreceni Filharmonikus Zenekar igazgatójához kell küldeni.

Cím: Debreceni Filharmonikus Zenekar
Kovács János igazgató
Debrecen 4025
Simonffy u. 1/c.

A Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar

A zenekar mindig más név alatt, mindig megújuló formában, más-más tartalommal nagy időket hagyott maga mögött. 1829 óta képviseli Sopronban a szimfonikus muzsikát a koncertélet fényes vagy halovány csillagaként. Helyzete, működése napjainkba a megoldatlan (megoldhatatlan?) kérdések közé tartozik. Ma a zenekar halovány csillag csupán zenei életünk égboltján és mégis reménykedünk fölerősödésében, fokozatos megújulásában. Már a múlt esztendőben hiányoltuk a nagy múltú együttes karácsonyi hangversenyét. Szünetelnek a próbák, annak ellenére, hogy sokan szerettek volna muzsikálni, próbákra járni, szerepelni a zenekari tagok közül.

Április 11-én újra indult az élet: elkezdődik valami többhónapos szünet, „pihenő” után, valami új minőség, ami bizonyára feledtetni majd az anyagi gondokat, a mellözöttség érzetét, a megbántottság keserűségét, a mögöttünk elfutó évtizedekből itt maradt megannyi tüskét, és a közös cél – mint már annyiszor – most is összehozza a muzsikásokat, a tagságot, a vezetőséget, a karmestert.

Ebben bízva örömmel jelentjük: a soproni szimfonikusok április végén együtt muzsikáltak a helyi zeneiskola kiemelkedő képességű, tudású növendékeivel, reprezentatív hangverseny keretében. A Soproni Ünnepi Heteken pedig önálló hangversenyt adnak 165 éves jubileumukra emlékezve a Liszt Ferenc Művelődési Házban, ahol Händel trombitaversenyét, Mozart C-dúr szimfóniáját, Grieg Peer Gynt-szvitjét, J. Brahms Magyar táncok című kompozícióját szólaltatták meg.

N. A. – (Kisalföld)

Próbajátékok

A Szombathelyi Szimfonikus Zenekar próbajátékot hirdet 1994. május 18-án, szerdán 14.00 órákor

I. fuvola állásra.

Próbajáték anyaga:

W. A. Mozart: G-dúr vagy D-dúr fuvolaverseny

Modern szabadon választott mű

Zenekar anyag

Beethoven: III. Leonóra – nyitány

Beethoven: III. szimfónia IV. tétel

Erkel: Hunyadi László – nyitány

Ravel: Daphnis és Chloé

Prokofjev: Péter és a farkas

Dvorak: VIII. G-dúr szimfónia

A próbajáték helye: Bartók Terem

(Szombathely, Rákóczi út 3.)

A zenekari anyagot szükség esetén megküldjük, zongorakísérőről igény szerint gondoskodunk.

Jelentkezési határidő: 1994. május 10.

Cím: Szombathelyi Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely

Thököly Imre u. 14.

Tel.: 94/314-472,

94/316-808

Szombathely, 1994-03-10

Hajdók Judit
igazgató

A Szombathelyi Szimfonikus Zenekar próbajátékot hirdet 1994. május 19-én, csütörtökön 10.30 órákor

I. oboa állásra.

A próbajáték anyaga:

W. A. Mozart: C-dúr oboaverseny

Modern szabadon választott mű

Zenekari anyag:

W. A. Mozart: C-dúr Jupiter-szimfónia 1. és 4. tétel

Beethoven: IX. szimfónia 4. tétel

Brahms: Hegedűverseny 2. tétel

Muszorgszkij-Ravel: Egy kiállítás képei 2. és 3. tétel

Kodály: Galántai táncok

A próbajáték helye: Bartók Terem (Szombathely, Rákóczi út 3.)

A zenekari anyagot szükség esetén megküldjük, zongorakísérőről igény szerint gondoskodunk.

Jelentkezési határidő: 1994. május 10.

Cím: Szombathelyi Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely

Thököly Imre u. 14.

Tel.: 94/314-472,

94/316-808

Szombathely, 1994-03-10

Hajdók Judit
igazgató

A Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar próbajátékot hirdet közalkalmazotti, illetve ösztöndíjas felállítások betöltésére koncertmester-helyettes, hegedű tutti, brácsa tutti, cselló tutti, nagybőgő szólamvezető és tutti, kürt és trombita szólamokba.

A PRÓBAJÁTEK IDŐPONTJA: 1994. június 6-a, hétfő; és június 7-e, kedd.

HELYSZÍNE: Talantum Kulturális Fórum

(Bp. VII., Rottenbiller u. 16-22. II. em., Szimfonikus terem)

JELENTKEZÉS: írásban, Nemes László igazgatónál, (Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar, 1221 Budapest, Anna utca 15/b.)

telefonon: Sági Dorottya művészeti titkárnál, a 122-1488-as számon.

A JELENTKEZÉS HATÁRIDEJE: 1994. május 30.

A próbajáték anyagáról és pontos időpontjáról felvilágosítást a 122-1488-as telefonszámon lehet kérni. A zenei anyagot szükség esetén megküldjük, zongorakísérőről igény szerint gondoskodunk.

Nemes László – a zenekar igazgatója

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR próbajátékot tart

1994. május 24-én, kedden 13 órákor

I. fuvolás állásra.

A próbajáték helye: a zenekar próbaterme

1088 Budapest, Múzeum u. 11.

Tel.: 1382-664; 1384-085

A jelentkezéseket életrajzzal együtt írásban kérjük a fenti címre, ahol egyúttal átvehető a próbajáték anyaga.

Szegedi Szimfonikus Zenekar

Próbajáték hegedűre: 1994. június 6-án 13 órákor

Helye: 6721 Szeged, Festő u. 6.

A Szombathelyi Szimfonikus Zenekar próbajátékot hirdet május 18-án, szerdán 10.30 órákor

II. harsona I. váltó állásra:

A próbajáték anyaga:

Ferdinand David: Harsonaverseny

Modern szabadon választott mű

Zenekari anyag:

Mozart: Tuba mirum (Requiemből)

Rossini: Tell Vilmos – nyitány

Ravel: Bolero – harsonaszóló

A próbajáték helye: Bartók Terem

(Szombathely, Rákóczi út 3.)

A zenekari anyagot szükség esetén megküldjük, zongorakísérőről igény szerint gondoskodunk.

Jelentkezési határidő: 1994. május 10.

Cím: Szombathelyi Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely

Thököly Imre u. 14.

Tel.: 94/314-472,

94/316-808

Hajdók Judit
igazgató

1994. június 6-án 13 órákor a **Győri Filharmonikus Zenekar** próbatermében (Győr, Liszt F. u. 13.) próbajátékot hirdetünk vadaskürtös zenekari állásra.

A próbajáték anyaga: Rosetti: Kürtverseny I. tétel; vagy

Mozart: III. kürtverseny I. tétel

Csajkovszkij: V. szimfónia II. tétel

Brahms: II. szimfónia I. és II. tétel

III. szimfónia

Beethoven: IX. szimfónia III. tétel

R. Strauss: Till Eulenspiegel

Erkel: Hunyadi-nyitány III. kürt

Zenekari állások lapról olvasása.

Zongorakísérőről igény szerint gondoskodunk.

A zenekari állás 1994. szeptember 1-től tölthető be.

BM Szimfonikus Zenekar

Próbajáték helyszíne: Budapest X., Kerepesi út 53. szám alatt lévő próbatermünk.

Várható próbajátékok június hónapban: I. kürt, hegedű tutti.

Tervezett próbajátékok **Pécsett:**

Május 7.: I–III. kürt

Június 25.: Basszusharsona

HANGVERSENYNAPTÁR

SZOMBATHELYI SZIMFONIKUS ZENEKAR

május 13. és 14.:

Villach Főplébánia, illetve Schwarzach; Bruckner: e-moll Mise, Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia; vezényel: Helmut Wulz; közreműködik: a Capella Chor Villach

17.,

19.00: Unterwaltersdorf, Ausztria; Rossini: A tolvaj szarka – nyitány, Dvorak: IX. szimfónia II. tétel, Bizet: Carmen – szvit No. 2., Verdi: Aida – Bevonulási induló, Offenbach: Orpheus az alvilágban, Strauss: Kaiser-Walzer, Éljen a magyar, Csajkovszkij: 1812 – nyitány; vezényel: Robert Houlihan

30.,

19.30: Szombathely, Bartók Terem; Kodály: Galántai táncok, Dohnányi: Variációk egy gyermekdalra, Berlioz: Fantasztikus szimfónia; vezényel: Robert Houlihan; Közreműködik: Lantos István – zongora

június 11.:

Szombathely: Stravinsky: Zsoltárszimfónia; vezényel: Helmut Wulz; közreműködik: a Capella Chor Villach

19.,

19.00: Geresdorf; Mozart: Esz-dúr klarinétverseny KV. 622., Mozart: Regina Coelis KV. 109., J. Haydn: Üstdob szimfónia; vezényel: Walter Franz; közreműködik: Hotzi Ferenc

22.,

16.30: Müzzzuschlag, Kunsthaus, ünnepi hangverseny a Közép-európai Kongresszus alkalmából; Schönberg: Egy varsói menekült, Nono: Non hay caminos, Mahler: IV. szimfónia; vezényel: Ernst Smole

25.:

Szombathely, Csónakázótó; Szentiván-éj, Népszerű muzsika; vezényel: Robert Houlihan

27.,

19.00: Bartók Terem, hangverseny a Nemzetközi Auxológus Kongresszus tiszteletére; Beethoven: Egmont nyitány, Bartók: Erdélyi táncok, Bizet: L'arlesienne, Debussy: Marche écossaise sur un theme populaire, Williams: Greensleeves, Kodály: Galántai táncok; Berlioz: Rákóczi Induló; vezényel: Robert Houlihan

Július 4.,

20.30: Szombathely, Bartók Terem, Nemzetközi Bartók Fesztivál és Szeminárium nyitóhangversenye; Debussy: Marche écossaise sur un theme populaire, Honegger: Pacific 231, Ravel: D-dúr zongoraverseny balkézre, Debussy: A tenger; vezényel: Robert Houlihan; közreműködik: Pierre-Laurent Aimard-zongora

15.:

Művelődési és Sportház, Szombathely; a Nemzetközi Bartók Fesztivál és Szeminárium gálakonzertje; Bartók: Négy zenekari darab, Muszorgszkij: Egy kiállítás képei, Eötvös Péter: Pszichokozmosz; vezényel: Eötvös Péter, D. Ruits + kurzusrésztvevők

Szeptember 10.:

A Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola ünnepélyes tanévnyitóján közreműködés (Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány)

23.:

Ünnepélyes hangverseny a községi Jézus Szíve Templom felszentelésének 100. évfordulóján

26.,

19.30: Szombathely, Bartók Terem, Bérletes nyitóhangverseny; Liszt: Orpheus, Mendelssohn: Skót szimfónia, R. Strauss: Négy utolsó ének; vezényel: Robert Houlihan

Október 1.,

19.30: A Zene Világnapja, Zeneakadémia, Budapest, KORUNK ZENÉJE, Budapesti őszi Fesztivál; Csiky Boldizsár: Barcsai kantáta, Zygmunt Krauze: Hegedűverseny, Jeney Zoltán: Alef, Goffredo Petrassi: Cinque concerto; közreműködik: Szecsődy Ferenc – hegedű, Magyar Állami Énekkar; vezényel: Tihanyi László

10.,

19.30: Szombathely, Bartók Terem; Wagner: Rienzi – nyitány, Csajkovszkij: b-moll zongoraverseny, Brahms: II. szimfónia; vezényel: Robert Houlihan

11.,

19.30: Bruck an der Mur; Wagner: Rienzi – nyitány, Hummel: Fagottverseny, Brahms: II. szimfónia; vezényel: Robert Houlihan

17.,

19.30: Szombathely, Bartók Terem; Csajkovszkij: Rómeó és Júlia – nyitányfantázia, Gounod: Rómeó és Júliából részletek, Prokofjev: Rómeó és Júlia 2. szvit; vezényel: Robert Houlihan

28.:

Körmend, Művelődési Központ Színházterme, ünnepi hangverseny a város alapításának 800. évfordulója alkalmából; vezényel: Robert Houlihan

MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR

1994. május 3.,

kedd: ZAK; Brahms: 3. szimfónia, – R. Strauss: A rózsalovag – zárójelenet; Lukács Ervin, Kertesi Ingrid, Csavlek Etelka, Ulbrich Andrea

4., szerda:

Békéscsaba; mint 3-án

9., hétfő:

Eger; Brahms: Variációk egy Haydn-témára, Dohnányi: Változatok egy gyermekdalra, – Csajkovszkij: 1. szimfónia; Kocsár Balázs, Hegedűs Endre

10., kedd: ZAK; mint 9-én

május 13–19-ig: külföld

26., csütörtök:

ZAK; Schumann: 3. szimfónia, Ravel: D-dúr zongoraverseny, – Ravel: Daphnis és Chloé – 2. szvit; Paul Capolongo, Jandó Jenő, Állami Énekkar (Karig. Antal Mátyás)

június 3., péntek: ZAK; Rossini: Tell Vilmos

– nyitány, Petrassi: Concerto zenekarra No. 6., – Muszorgszkij: Éj a kopár hegyen, Stravinsky: A lúzmadár (1919); Aldo Ceccato

11., szombat:

ZAK; Hangverseny Ferencsik János halálának 10. évfordulójára, Verdi: Requiem; Lukács Ervin, Csavlek Etelka, Lukin Márta, Kelen Péter, Kovács Kolos

Június 12-től nyári szabadság;

utána az első koncert július 20. BKK

Tervezet

1994. július 20., szerda:

BKK; Puccini: Messa di Gloria, – Mendelssohn: Olasz szimfónia; Oberfrank Géza, Berkes János, Miller Lajos (?)

július 23. (24.), szombat (vasárnap):

Martonvásár; Beethoven: Prometheus – nyitány, Karfantázia, – 1. szimfónia; Antal Mátyás, Magyar Állami Énekkar

augusztus 6. (7.), szombat (vasárnap):

Martonvásár; Beethoven: Fidelio – nyitány, 5. szimfónia, – 6. szimfónia; Győriványi-Ráth György

augusztus 10. (11.), szerda (csütörtök):

Vajdahunyadvár; Weber: Euryanthe – nyitány, Grieg: a-moll zongoraverseny, – Muszorgszkij–Ravel: Egy kiállítás képei; Lukács Ervin, Jandó Jenő

augusztus 13., szombat:

Vajdahunyadvár; Mozart: g-moll szimfónia K. 550, – Dvorak: 8. szimfónia; Drahos Béla

augusztus 19. (21.), péntek (vasárnap):

Martonvásár; Beethoven: Coriolan – nyitány, 9. szimfónia; Lukács Ervin, Magyar Állami Énekkar

augusztus 20., szombat:

Halászbástya vagy Badacsony (műsora, mint 19-én); Liszt: Les Préludes, Kodály: Háry János szvit, Bartók: Magyar képek,

Liszt: Mazeppa; Drahos Béla

augusztus 30., szombat:

BKK; Beethoven: Hegedűverseny, – Brahms: 2. szimfónia; Peskó Zoltán, Szecsődi Ferenc

szeptember 25., vasárnap:

ZAK; BHZ nyitó koncert, Bartók: Tánctsvit, Mihály: Csellóverseny, – Kodály: Psalmus Hungaricus; Lukács Ervin, Perényi Miklós, Kelen Péter, Magyar Állami Énekkar

október 5., szerda:

ZAK; Korunk zenéje, Durkó szerzői est, Zongoraverseny, Halotti beszéd egy bemutató vagy/és Ludus stellaris; Lionel Friend [zongorista (?), Zigmunt Krauze Fülöp (?), Kovács (?)]

október 14., péntek: Vidék; mint 16-án

október 16., vasárnap:

(esetleg de. is, esetleg könnyített műsossal) ZAK (?); Rossini: Semiramis – nyitány, Schubert: 3. szimfónia, – Brahms: B-dúr zongoraverseny; Lukács Ervin, Várjon Dénes (?) (feltételesen)

október 22., szombat:

ZAK; A-dúr zongoraverseny; Oberfrank Géza, Oravec György

október 23., vasárnap:

Operaház; Ünnepi protokoll koncert, Beethoven: Egmont – nyitány, Liszt: Esz-dúr zongoraverseny, Liszt: XIII. zsoltár; Oberfrank Géza, Oravec György, Molnár András (?), Magyar Állami Énekkar

október 29., szombat:

ZAK; Mahler: 7. szimfónia; Fischer Ádám

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

május 2., 20 óra:

Egyházzenei Napok Szegeden, Hangverseny a Dómban; műsor: Bizet: Tedeum, Puccini: Messe di glória; vezényel: Gyüdi Sándor

május 9., 19.30:

Hangverseny-Színház; műsor: Bartók: Csodálatos mandarin – szvit, Orff: Carmina Burana; vezényel: Aczél Ervin

május 21., 19.30:

Ünnepi hangverseny-Színház, 25 éves a Szegedi Szimfonikus Zenekar, köszöntőt mond: dr. Ványai Éva, Szeged alpolgármestere; műsor: Kocsár Miklós: Nyitány (erre az alkalomra komponálta), a zenekar szólistáinak programja (Lass Zoltán, Török János, Tábori Péter, Vizsolyi Livia, Király István, Boros József, Szelezsán István); Brahms: I. szimfónia; vezényel: Aczél Ervin

május 27., 19 óra:

Andre Chenier-operafelújítás a Szegedi Nemzeti Színházban; közreműködik: a Szegedi Szimfonikus Zenekar; vezényel:

Aczél Ervin

június 11., 20 óra:

Hangverseny a Deák Ferenc Gimnáziumban; műsor: Liszt Ferenc zongoraversenye; közreműködik: Richard Frank (Svájc); vezényel: Robert H. Baker (USA)

augusztus 6., 20 óra:

Hangverseny a Dómban, Hirosimai napok Szegeden; műsor: Japán művek

szeptember 10., 19 óra:

Hangverseny – Szegedi Felsővárosi templom; műsor: Beethoven: V. szimfónia, Beethoven: C-dúr mise; közreműködik: a Darmstadt Városi Kórus; vezényel: Horst Gehann (Németország)

szeptember 17.:

Hangverseny Gernsheimben

18.:

Hangverseny Darmstadtban; műsor: mint szeptember 10-én; vezényel: Horst Gehann

Meghívások:

1994. aug. 1–6.:

Hirosimai emléknepok Szegeden; kiállítások, hangversenyek, 5 fő japán vendégművésszel

szept. 17.:

Hangverseny, Gernsheim

18.: Hangverseny, Darmstadt

nov. 6–14-ig:

Hangversenyek Taiwanban

7-én:

Hangverseny Taipei-ben

13-án:

Hangverseny Taipei-ben

A Taiwani Szimfonikus Zenekar fennállásának 50. évfordulóján, vendégszereplés több városban.

Közös műsor: Mahler 8. szimfónia (két zenekarra)

DEBRECENI MÁV FILHARMONIKUS ZENEKAR

május 2.

Debrecen, Bartók Terem; műsor: L. v. Beethoven: 3. Leonora nyitány, Hegedűverseny, VI. szimfónia „Pastorale”; közreműködik: Loránd Fenyves – hegedű; vezényel: Karolos Trikolidis

május 9.

Debrecen, Bartók Terem; műsor: Kodály Z.: Hány János szvit, D. Milhaud: Concerto ütőhangszerekre és kizsenekarra, Sosztakovics: V. szimfónia, op. 47; közreműködik: Kovács János – ütőhangszerek; vezényel: Hans Richter

május 10.,

Szolnok; műsor: mint Debrecenben 9-én

május 24.

Debrecen, Bartók Terem; műsor: J. S. Bach:

D-dúr szimfónia két zenekarra, J. Haydn: G-dúr szimfónia no. 94, A. Bruckner: E-dúr szimfónia no. 7; vezényel: Karolos Trikolidis

május 30.

Debrecen, Bartók Terem; műsor: G. Verdi: Requiem; közreműködik: Takács Tamara, Sólyom Nagy Sándor, a Debreceni Kodály Kórus; vezényel: Karolos Trikolidis

június 3.

Debrecen, KLTE Díszudvar; műsor: W. A. Mozart: Figaro házassága nyitány, J. S. Bach: h-moll szvit, Massenet: Thais meditáció, J. Strauss: műveiből; közreműködik: Pástyán László – fuvola, Rózsa Rita – hegedű; vezényel: Karolos Trikolidis

június 13.

Budapest, MTA Zenetudományi Intézet udvara; mű

sor: Haydn: szimfónia, C-dúr hegedűverseny, F. Schubert: V. szimfónia; vezényel: Gémesi Géza

július 2.,

Békéstarhos; műsor: W. A. Mozart: Requiem; közreműködik: a Debreceni Kodály Kórus; vezényel: Gulyás Béla

július 4.,

Debrecen, Bartók Kórusverseny nyitó koncertje; műsor: Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Budavári Te Deum; vezényel: Kovács János

július 8.,

Miskolci vendégjáték: km. a Debreceni Kodály Kórus; vezényel: Karolos Trikolidis

július 9.,

Debrecen, Hódos Imre Sportcsarnok, Bartók Kórusverseny záró koncertje; műsor: Erkel Ferenc műveiből

szeptember 5.,

Budapest, Zeneakadémia, Egyházzenei Fesztivál; műsor: egyeztetés alatt; vezényel: Kovács János

szeptember 19.,

Debrecen, Bartók Terem; műsor: F. Schumann: Genoveva nyitány, Jan Sibelius: d-moll hegedűverseny, Mendelssohn: Skót szimfónia; közreműködik: Sánta Zoltán – hegedű

szeptember 30.,

Nyíregyháza, Sportcsarnok; műsor: „Bécsi vér” – Johann és Joseph Strauss est; vezényel: Karolos Trikolidis

október 1.,

Debrecen, Bartók Terem, Hangverseny a Zenei Világnap alkalmából, japán, finn, svéd és magyar tehetséges gyermekek közreműködésével; műsor: A. Vivaldi, J. Ch. Bach, W. A. Mozart művek; vezényel: Karolos Trikolidis

október 4.,

Debrecen, Hódos Imre Sportcsarnok,

Hangverseny a debreceni középiskolák részére; műsor: egyeztetés alatt; vezényel: Karolos Trikolidis

október 17.,

Debrecen, Bartók Terem; műsor: Glinka: Ruszlán és Ludmilla nyitány, Csajkovszkij: b-moll zongoraverseny, Bizet–Scedrin: Carmen szvit; közreműködik: Jandó Jenő – zongora, a Debreceni Űtőhangszeres Együttes művészeti vezető: Kovács János; vezényel: Jurij Szimonov

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

május 5., csütörtök, 19.00:

Magyar Honvédség Művelődési Háza

május 6., péntek, 19.30: Zeneakadémia; Liszt: Mefisztó-kerिंगő, Haláltánc, Mazeppa, Les Préludes; közreműködik: Hegedűs Endre (zongora); vezényel: Medveczky Ádám

május 20., péntek, 19.30:

Pesti Vigadó: Rossini: Tell Vilmos – nyitány, Mozart: Esz-dúr kürtverseny, K. 447., Dvorák: VIII. szimfónia; közreműködik: Friedrich Ádám; vezényel: Török Géza

május 21., szombat:

Bécs, a Bécsi Fesztivál keretében; Bécsi muzsika; vezényel: Wolfgang Harrer

május 30., hétfő, 19.30:

Zeneakadémia; Beethoven: VIII. szimfónia, IX. szimfónia; közreműködik: Csavlek Etelka, Takács Tamara, B. Nagy János, Kovács Kolos, a Magyar Rádió Énekkara, karigazgató: Strausz Kálmán; vezényel: Gál Tamás

június 3., péntek, 19.30:

Pesti Vigadó; Vivaldi: A négy évszak, Beethoven: VII. szimfónia; közreműködik: Ágoston András (hegedű); vezényel: Gál Tamás

június 10., péntek, 19.30:

Zeneakadémia karmesterképző diploma-hangverseny; Wagner: Nyitány, Bartók: III. zongoraverseny, Brahms: III. szimfónia

június 14., kedd, 19.00:

Zeneakadémia, FZCS (Fiatal Zeneszerzők Csoportja); vezényel: Gál Tamás

június 16-tól 19-ig

Kirchheim (Németország). Ópera-Fesztivál

június 18., szombat, 20.00:

Mátyás Templom

június 19., vasárnap, 20.00:

Mátyás Templom; Mozart: Templomi szonáták, Mozart: Requiem; közreműködik: Pászthy Júlia, Német Judit, Berkes János, Gregor József, a Budapesti Akadémiai Kórustársaság; vezényel: Hollerung Gábor

június 24., péntek,

Budai Parkszínpad,

Gershwin-gála

június 25., szombat, 20.00:

Mátyás Templom

június 26., vasárnap, 20.00:

Mátyás Templom; Mozart: Templomi szonáták, Mozart: Requiem; közreműködik: Pászthy Júlia, Németh Judit, Berkes János, Gregor József, a Budapesti Akadémiai Kórustársaság, karigazgató: Hollerung Gábor; vezényel: Gál Tamás

június 27., hétfő:

Bécs; Schubert: VII. szimfónia, Strauss-művek; vezényel: Rudolf Streicher

július 4., hétfő:

Zeneakadémia, Ünnepi hangverseny az USA függetlenségéi ünnepe alkalmából; Bernstein, Chichester zsolttár, Beethoven: Karfantázia, Sir William Walton: Belshazzars Feast; közreműködik a Masterworks Chorale (California); Vezényel: Galen Marshall
július 23., szombat, 19.30: Grafenegg-kastély (Ausztria); Kodály: Felszállott a páva, Hannes Heher: Zenekari dalok, Kurt Rapf: Sarasate-parafrázis; P. d. Sarasate: Carmen-fantázia, Schubert: Belejezetlen szimfónia; vezényel: Wolfgang Rögner (Erfurt)

szeptember 3., szombat, 20.00:

Mátyás Templom

szeptember 4., vasárnap, 20.00:

Mátyás Templom

szeptember 10., szombat, 20.00:

Mátyás Templom

szeptember 11., vasárnap, 20.00:

Mátyás Templom; Mozart: c-moll mise; vezényel: Gál Tamás

szeptember 22., csütörtök:

Zeneakadémia; Schubert: V. szimfónia, Schubert: Esz-dúr mise; vezényel: Gál Tamás

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENAKAR

május 9.:

Győr, Nemzeti Színház; Miller Lajos – Győri Filharmonikus Zenekar. Olasz dalok és szerenádok; vezényel: Koncz Tamás

május 10.:

Szombathely, Bartók terem; u. a.

május 12.:

Tatabánya, Népház; u. a.

május 16.:

Zalaegerszeg, Zsinagóga; u. a.

május 19.,

Budapest, Zeneakadémia, 16.30: A Liszt Ferenc Főiskola végzős karmesterjelöltjeinek vizsgahangversenye; Schubert: III. (D-dúr) szimfónia, Dvorak: IX. (Újvilág) szimfónia

május 24–26.:

Hangfelvétel a Győri Balett részére; Baksa András: Monarchia-Monarchia (balettzene)

június 7., Győr Nemzeti Színház, 19 óra:

100 éves a Győri Filharmonikus Zenekar (jubileumi hangverseny); Beethoven: D-dúr Hegedűverseny, Muszorgszkij–Ravel: Egy kiállítás képei; közreműködik: Ruha István – hegedű; vezényel: Koncz Tamás igazgató-karnagy

június 17.,

Győr a „Győri nyár” nyitóhangversenye, 21 óra: Rába part – Vízi színpad; Händel: Vízi zene – szvit, Tartini: D-dúr trombitaverseny, Händel: Tűzijáték – szvit; közreműködik: Stepper Tibor – trombita; vezényel: Koncz Tamás igazgató-karnagy

június 18., 20., 21., 22.:

Bécs–Schönbrunn, Schlosstheater: A Bécsi Zeneművészeti Főiskola és a Győri Filharmonikus zenekar közös operaelőadása; Mozart: Szökietés a szerájból

június 19.,

Győr, Klostrom Szálló udvara 21 óra: Mozart: Szerenádok, Mozart: Hallner szerenád K. Mozart: D-dúr hegedűverseny K. 218, No. 38 szimfónia D-dúr K. 504; közreműködik: Tóth Tamás Ferenc – hegedű; vezényel: Koncz Tamás igazgató-karnagy

június 26.,

Győr Székesegyház, 19.30 óra: Szent László-napi ünnepi hangverseny; A. Bruckner: VII. szimfónia; vezényel: Koncz Tamás igazgató-karmester
szeptember 4., Győr, Nemzeti Színház 19.30 óra: Európa–Japán Fesztivál; Brahms: B-dúr zongoraverseny; Dvorak: VIII. G-dúr szimfónia; közreműködik: Kato Hiroshi – Japán; vezényel: Koncz Tamás igazgató-karnagy

szeptember 10–20.:

10 vonós kamarazenekari hangverseny

szeptember 23-tól október 1-ig: karmesterkurzus a Stuttgarti Zeneművészeti Főiskola karmesterképzős hallgatóival, Ungár Tamás vezetésével. A kurzus záróhangversenye október 1-jén (a Zenei Világnapon) Mosonmagyaróváron a Városi Művelődési Központban. Wagner: Tannhäuser-nyitány, Bartók: Kél arckép, Hindemith: Mathis a festő, Muszorgszkij: Egy kiállítás képei; közreműködik: Nagy Zsuzsa – hegedű; vezényelnek: a karmesterképzős hallgatók

október 27-től november 5-ig:

Bécs, Jugendstiltheater, a Wiener Operntheater és a Győri Filharmonikus Zenekar; Ligeti György: Le grand macabre

**BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ
SZIMFONIKUS ZENEKAR**

május 20., 19.30, diplomakoncert:

Zeneakadémia; műsor: Brahms: Tragikus-nyitány, Hamar Zsolt: Escorial (balettzene), – Kodály: Páva-variációk; vezényel: Hamar Zsolt

augusztus 2.,

Mátyás templom; közreműködik: London Oriana Chöre, Budapesti Akadémiai Kórustársaság; vezényel: Leon Lovett, Hollerung Gábor; műsor: Händel: Dettingeni Te Deum – Mozart: Requiem

október 3.,

Budapesti Művészeti Hetek; vezényel: Rupért D'Cruze; műsor: Britten: Négy tengeri közbjáték a Peter Grimes-ből – Lutoslawski: Gyászzene Bartók Béla emlékére, Berlioz: Fantasztikus Szimfónia

október 12.,

Főpolgármesteri Hivatal díszterme; vezényel: Hollerung Gábor; műsor: Wagner: Rienzi-nyitány, Dohnányi: e-moll zongoraverseny – Berlioz: Fantasztikus szimfónia

október 13.,

Zeneakadémia; további: ua., mint az előző időpontban

október 26.,

Budafoki Városháza; közreműködik: Kölner Kantorei; vezényel: Peter Neumann; műsor: Mendelssohn: Paulus

**MAGYAR RÁDIÓ SZIMFONIKUS
ZENEKARA**

május 7.:

Brahms: Német requiem; énekes szólisták: Szilfai Márta, Sólyom Nagy Sándor

május 12.:

Elgar: Enigma változatok, Maxwell Davies: Orkney-i esküvő hajnalban, Drovák: IX. (Új Világ) szimfónia

május 17.:

Mozart: Ch'io mi scordi-koncertária (Kertesi Ingrid), Mahler IV. szimfónia

május 21.:

Co-nexus rendezésében, vezényel: Drahos Béla + Fontenay trió; Mozart: Figaro nyitány, Beethoven: Hármasszertvény (Fontenay-trió), Brahms: II. szimfónia

június 7.:

Modern zenei koncert

június 16.:

Vásáry Magyar műsor a Zeneakadémián; Erkel: Ünnepi nyitány, Liszt: Tasso, Dohnányi: Ünnepi nyitány, Liszt: Szózat és Himnusz, Mosolyi: Ünnepe zene, Kodály: Felszállott a páva (Vásáry Tamás)

július 1.:

Margitszigeti Szabadtéri Színpad (Vásáry Tamás)

július 2.:

Mendelssohn: Szentivánéji álom (Vásáry Tamás)

július 7.:

Schubert: Esz-dúr mise; vezényel: Bergiusz; (Belvárosi Templom)

szeptember 6.:

Modern magyar szerzők

szeptember 20.:

Zeneakadémia; Dvorak: VII. zongoraverseny, Beethoven: C-dúr zongoraverseny (Vásáry Tamás)

BM DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

május 1.:

Majális szórakoztató muzsika; vezényel: Deák András

május 6.:

„Mindenki Zenéje 8. bérl. ea.”; vezényel: Deák András; közreműködik: Fellegi Ádám

május 14.:

Vigadó Waldorf alapítvány gálakoncert; vezényel: Deák András, Makláry László

május 20.,

„Zenebarát 9. bérl. ea.” BM Duna Palota; vezényel: Bogár István

május 21.:

Zeneakadémia „Popper” Nagydíjverseny; vezényel: Deák András

május 31.:

Régi Zeneakadémia Hárfa diploma hangverseny; vezényel: Deák András

június 1.:

Régi Zeneakadémia Hárfa diploma hangverseny; vezényel: Deák András

június 2.:

Stefánia Palota Mendelssohn est; vezényel: Deák András

június 3.:

BM Duna Palota Mendelssohn est „Mindenki zenéje 9. bérl. ea.”; vezényel: Deák András

június 9.:

Zeneakadémia „Hubay” Nagydíj verseny; vezényel: Deák András

június 17.:

BM Duna Palota Sass Sylvia növendékeinek gála hangversenye; vezényel: Deák András

június 24.:

BM Duna Palota Operett Gála; vezényel: Deák András

július: nyári szünet

augusztus 26.:

Zenekar est – BM Duna Palota szeptember 11.: Szüvenir Alapítványi koncert – BM DP

október 13.:

Mozart Requiem – Mátyás templom

14.

Mozart est – BM DP – Zenebarát bérlet 1.

28.

Versenyművek – BM DP – Mindenki zenéje bérlet 1.

30.

Zenés bécsi kirándulás – BM DP – Ifjúsági matiné 1.

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

május 2.:

Miskolci Nemzeti Színház, bérleti hv.; vezényel: Jean-Pierre Rampal; Rossini: Semiramis nyitány, Mozart: Esz-dúr szimfónia K. 534, Beethoven: VIII. szimfónia

6.:

Minorita templom, Kamarakórus Fesztivál; vezényel: Hubert Stuppner (Svájc), Miskolci Bartók Kórus; H. Stuppner: Passion, Orbán György: Regina marlyrum

9.:

Budapest, Zeneakadémia, Diploma hv., vezényel: Kesselyák G.; Nagy Gabriella – hegedű, Fenczel Bertalan – Trombita; Brahms: Hegedűverseny, Haydn: Trombitaverseny

11.:

Miskolci N. Színház, Miskolc Város Napja; vezényel: Kesselyák Gergely; J. Strauss, Erkel, Kodály, Brahms művek

16.:

M. N. Sz. Bérleti hangverseny; vezényel: Kovács László, zg: Prunyi Ilona; Király László: Zala-táj (bemutató), Rachmaninov: Paganini-változatok, Csajkovszkij: V. szimfónia

22–23.:

Budapesti Vigadó – Miskolci N. Színház; vezényel: Kovács László; Perényi Eszter – Perényi Miklós – Miklós D. András; Vajda János: Kettősszertvény hegedűre és gordonkára (bemutató), R. Strauss: Don Quijote

26.:

Budapest, Zeneakadémia, karmestervizsga; vezényel: Benyus Sándor, Szabó Sípus Máté; Beethoven: II. szimfónia, Suppé: Költő és paraszt, Schumann: IV. szimfónia

31.:

Budapest, Zeneakadémia, karmestervizsga; vezényel: Kesselyák Gergely, S. H. Kim.; Rossini: Olasz nő Algírban, Beethoven: V. szimfónia, Haydn: D-dúr Londoni szimfónia 104.

június 1.:

Miskolci Hermann O. Gimnázium; vezényel: Kovács László; Mozart: Figaro nyitány, Haydn: D-dúr szimfónia, Beethoven: V. szimfónia – tételek

21.:

Diósgyőri vár, Miskolci Nyári nyitó hv.; vezényel: Selmeczi György; Pauletta de

Vaughn – ének, Miskolci Bartók Kórus;
Ravel: Madagaszkári dalok, Orbán: Regina
martyrum, Muszorgszkij–Ravel: Egy kiállítás
képei

24–25.:

Berlín, magyar est; vezényel: Kovács László
július 1–2–3.:

Miskolc–Vácrátót–Eger; Saluburger
Liedertafel, Dresdner Singakademia,
szólisták; vezényel: Czifra János, Christoph
Rademann; Haydn: A teremtés – oratórium
4–14.:

Karmesterkurzus Jurij Szimonovval

15–16.:

Nyírbátor–Miskolc; Állami Énekkar,
szólisták, vezényel: J. Szimonov; Verdi
Requiem

28.:

Riva del Garda Fesztivál; Stuppner:
Passion, vezényel: a szerző

30.:

Riva del Garda Fesztivál; Haydn: A teremtés
31.:

St. Wolfgang; Haydn: A teremtés

augusztus 1.:

Salzburg, Dóm.; Haydn: A teremtés

A PÉCSI SZIMFONIKUS ZENEKAR

május 2.:

„A” bérlet IX. POTE Aula, 19.30; Stravinsky:
Kártyajáték - szvit, Haydn: C-dúr gordonka-
verseny, Mozart: Esz-dúr szimfónia, K. 543;
közreműködik: Fenyő László – gordonka;
vezényel: Nicolás Pasquet

9.:

„A” bérlet X. POTE Aula, 19.30;
Bach–Webern: Ricercare, Schubert: VIII.
Befejezetlen szimfónia, Brahms:
Kettősverseny; közreműködik: Kovács
Dénes – hegedű, Onczay Csaba – gordon-
ka; vezényel: Nicolás Pasquet

10.:

Eszéki Székesegyház (Horvátország),
19.30; Bach–Webern: Ricercare, Schubert:
VIII. szimfónia, Mozart: Esz-dúr szimfónia,
vezényel: Nicolás Pasquet

11–16.:

CD-felvétel a Hong Kongi *** lemezkiadó
számára; Lajtha László: Capriccio; vezényel:
Nicolás Pasquet

25.:

Karmesterképzős vizsgakoncert, ZAK 16.30;
Liszt: Les Préludes; vezényel: Reményi
József, Csajkovszkij: Romeó és Júlia;
vezényel: Stauroczky Balázs; Mozart: g-moll
szimfónia, K. 550, vezényel: Eickhoff Ralf

június

A Pécsi Szimfonikus Zenekar 4. Nemzetközi
Fesztiválján

24.:

Mendelssohn: Szentivánéji álom –
kísérezene; M. de Falla: Bűvös szerelem,
Händel: Tűzijáték-szvit

Pécsi Nemzeti Színház, 20.00; vezényel:
Nicolás Pasquet

27.:

Pécsi Bazilika, 20.00; Vaughan–Williams:
Fantázia egy Thomas Tallis témára; Berlioz:

Fantasztikus szimfónia; vezényel: Nicolás
Pasquet

30.:

Pécsi Zsinagóga, 20.00; Händel: Solomon;
vezényel: Howard Williams

július 4.:

Pécsi Bazilika, 20.00; Mahler: III. szimfónia;
vezényel: Howard Williams

12–21.:

Franciaországi vendégszereplés;
Mendelssohn: Szentivánéji álom – nyitány,
A-dúr Olasz szimfónia, 42. zsoltár; vezényel:
Howard Williams

szeptember 1–8.:

Osztrák–magyar karmesterkurzus; vezeti:
Wolfgang Harrer (Ausztria); Beethoven: V.
szimfónia, Brahms: I. szimfónia, J. Strauss:
Cigánybáró – nyitány, Mozart: Varázsfuvola
és Don Giovanni – részletek

16–24.: Hangverseny és CD-felvétel a
Koch–Schwann lemezkiadó számára; Lickl
György (1769-1843) Esz-dúr mise, g-moll
Requiem; vezényel: Howard Williams

október 4–11.:

CD-felvétel a Naxos számára; Lajtha László:
II. szimfónia, Variationen

17.:

„A” bérlet I. POTE Aula, 19.30; Dukas: A
bűvészinás, Debussy: Rapszódia szakszo-
lonra, Két tánc, Franck: d-moll szimfónia

TÖRTÉNETEK RUBÁNYI VILMOSRÓL

Rubányi Vilmos a dobogón szigorú karmester, de a hétköznapi életben szerény, csendes – kissé naiv –, udvarias ember volt, akit köszönésben nem lehetett megelőzni.

Húsz évig a budapesti Operaházban, majd Győrben, Miskolcon, Szegeden és húsz éven át Debrecenben működött. Az akkori zenei életben mindenkit ismert, és ő is közzismert személyiség volt. Sok történet terjedt el róla. Van olyan is közöttük, melynek ő volt a főszereplője, de nevét időközben mással helyettesítették.

Ezekből szeretnénk néhányat közreadni.

A zöld-fehér autó

1970-ben a nyugat-németországi turnén elterjedt a hír, hogy Rubányi autót fog vásárolni. Kérdezték a zenekari tagok: "Milyen kocsit vesz a karnagy úr?" Rubányi pipázva, egykedvűen válaszolt: "Zöldet, vagy fehéret" (Végül egy zöld színű bogárhátú Volkswagent vásárolt, melyet Gömöri Attila hozott haza.)

Találkozás Bartók zenéjével

Az ÁHZ Bartók zenéjét játszotta az Aranybika Bartók termében Ferencsik János vezényletével. A szünetben Rubányi bement gratulálni Ferencsiknek. Tárt karokkal, öleléssel üdvözölték egymást. Ferencsik sajnálkozva mondta: "Jajj, Vilikém, ne haragudj, több helyen elütöttem magam." Rubányi: "Nem baj, Jánoskám, nem vette azt észre senki, de még ÉN sem."

Sztereo-premier

Rubányi Vilmos boldog ember volt. Megadott neki, hogy egész életében azt csinálja, amihez kiemelkedő születt zenei tehetsége volt. Ezt a született zeneiséget Pernye András is észrevette, és többször hangoztatta (egykori szombati) Magyar Nemzetbeli kritikáiban. Utolsó rádiós fellépése Beethoven IX. szimfóniájának vezénylése volt. Ez a felvétel egyben a Magyar Rádió (ekkor még kísérleti) sztereoadásának első hangverseny-közvetítése volt.

Grafika: Molnár Sándor

A Szolnoki Carmen

Szolnokon (kevésbé jó körülmények között) a Carmen volt műsor. Hosszú idő után, próba nélkül. Rubányi tudata mélyén valószínű, hogy valamelyik régi operaházi előadás emlékképe jelent meg.

Az utolsó finálé előtt lévő négy balettbetét helyett csak három tanultak be a táncosok; a negyediket nem is ismerék. A kottákban ez a rész ki volt húzva, és jelezve, hogy a hármas szám után jön a finálé. Ezt el is kezdte a zenekar, de Rubányi leintette az együttest, hogy nem ez a rész jön. Másodjára ugyanez ismétlődött meg. Türelmetlenül, lélfhangosan szól, hogy hol a hárfá? A hárfás már elment, a műszak már kivitte a folyosóra a hangszer. Rubányi a négyes számú balettet akarta elkezdni, ami hárfaszóval kezdődik. A nézőtérben kínos csend. Kintől behallatszik az ügyelő kétségbeesett hangja, aki a hárfást keresi. Nagy nehezen megtalálják a kolléganőt, behozzák a hangszerét. A művésznek idegesen, nagy zajjal „bepedálozza” hangszerét. A négyes szám H-dúrban van, és a tétel második része gyors tempójú. Leírhatatlan – előjegyzés nélküli – hangok szólalnak meg. Mindenki „koncentrálva” blattol.

A színpadon a táncosok a négyes számú balettet egyáltalán nem ismerték, és a felhangzó „ismeretlen” zenére elkezdtek improvizálni különböző mozdulatokat. Az egyik táncos azonnal kiment a kulisszák mögé, utána a többiek is egyenként követték őt. A végére egy táncos maradt a színpadon, aki NEM MERT kimenni, egyéni improvizációba kezdett, de nem tudta, mikor és hogyan lesz vége a zenének. Amikor (nagy nehezen) két rövid záróakkorddal befejeződött a tétel, a „szólótáncos” még egyszer felugrott, (már zene nélkül) és egy plussz ugrással, nagy színpadi zajjal leesett a deszkákra. Az előadás többi részlete már elfelejtődött, e baki miatt fennmaradt, mint fogalom és (igaz) legenda: „mint a szolnoki Carmen”.

Híres beugrások

Rubányi Vilmos pályája során többször is kényszerült váratlan beugrásokra. Már az Operaházban is sor került erre. Mint említettük, pályakezdő vezénylése (Máder: Málvacska kisasszony) is beugrás volt: a váratlanul megbetegedett szerzőt kellett helyettesítenie. Mindössze az első próbán zongorázott néhány részt a baletzenéből, sohasem vezényelte. Itt említjük meg, hogy Rubányi úgy mellékesen kitűnően zongorázott is.

A másik ilyen esetről hallgassuk meg őt magát: „Egyszer, úgy hat óra tájban bemotoroztam a kiskapuhoz, hogy megnézzem a próbatáblát. Butz Károly főügyelő meglát, magával vonszol, rám adja öreg fekete zakóját és belök a zenekarba, hogy vezényeljek. »Mi megy?« – kérdeztem a zenekartól. »Az Aida«. Ezt is tehát beugrással dirigáltam. Kiderült, hogy mivel kivételesen hatkor kezdődött az előadás, Sergio Failoni elfelejtett bejönni. A második képnél már föltűnt, frakkban, mosolyogva. Intettem neki: jöjjön. Visszaintett: csak folytassam...”

Híres volt a pármái beugrása. Erről Szatmári Endre írt hosszabb cikket a Hajdú-Bihari Naplóba. Ennek kivonatos közlése képet adhat a rendkívüli képességű dirigensről: „A Csokonai Színház 1964-es pármái vendégszereplésére Rubányi Vilmos karmester néhány nappal előbb utazott Olaszországba, hogy a helyszínnel ismerkedjék. Egy szabad estjén átfogalott a közeli Bolognába, ahol az operatársulat Wagner: Tannhäuser című operáját játszotta és amelyre ő előzőleg tiszteletjegyet kapott. Rubányi ezt a művet Failoni, a nagy Wagner-rajongó olasz karmester famulusaként tanulta meg a budapesti operaházban a második világháború előtt, ahol és amikor korrepetitorként hangról hangra megismerte Tannhäuser és Erzsébet történetét. Hozzá tartozik a történethez, hogy Rubányi csak korrepetálta, de sohasem vezényelte Wagner e legnépszerűbb operáját. A közönség percek óta a helyén ült a félhomályos nagy színházteremben, a zenekar zsivalygása is elhallgatott már, de a karmester egyre késett.” ... „Ekkor a színház vezetőségének egyik tagja jelent meg a széksorok között. Rövid keresgélés után odament a szőlyében ülő Rubányihoz, néhány szót súgott a fülébe, s hirtelen mindketten távoztak a nézőtérrel. Az igazgatói irodában közölték Rubányival, hogy az előadás dirigense rosszul lett, s kéri, hogy vállalja el az opera vezénylését. Néhány perc múlva a vakmerő Rubányi felemelte pálcáját, s a zenekarban felhangzott a közeledő zarándokok kórusa. Ilyen esetben az szokott történni, hogy minden énekes és muzsikos segíteni akar a karmesternek, az opera címszereplőjétől kezdve az utolsó pultnál ülő gondokásig. Természetesen az is törvényszerűen bekövetkezik, hogy – mivel mindenki a saját tempóival akarja „segíteni” a karmestert – a zenekar lötyögni kezd, a színpad és a zenekar szétmegy, s még szerencse, ha az előadás fel nem borul.

Az olaszok azonban nem ismerték Rubányi Vilmost, pedig ő éppen a nagy olasz karmesterektől tanulta azt az elvet, hogy a karmester szuverén ura a produkciónak, aki az első megszólaló hangtól az utolsó akkordig diktátorként érvényesíti akarátát. Itt is ez történt. Az első „önálló” tempón felháborodva Rubányi kezében megvillant a pálcá, s bal kezével magára mutatott: „Signori, ha nem tudnák, itt én dirigálok. Ha nem méltóztatnak ezt tudomásul venni, akkor majd észrevételem önökkel!”

S az a Rubányi Vilmos, aki még a főszereplőket is csak az előadás végén ismerte meg, aki csak ösztönösen sejtette, hogy ez vagy az a szereplő a színpad melyik oldalán jelenik meg, aki soha ezt az operát nem vezényelte, a hibátlan előadás végén az est hőseként köszönhette meg a közönség tapsait.”

Nem csodálkozhatunk azon, hogy a karmesteri bravúrnak híre ment és a Figaro házasságának nyitánya után – ez volt a debreceniek vendégjátéka – „olyan taps robbant, hogy percekig nem lehetett szélhúzni a függőnyt az opera megkezdésére.”

Ezt a remekelést csak ízig-veéig muzsikos, nagy képességű művész tudja megcsinálni. Olyan valaki, aki nemcsak szakmájában kiváló, hanem intuíciójával megsejti a történeteket és gyorsan tud alkalmazkodni váratlan helyzetekhez. Így lehetett ez akkor is, amikor a zenekar első NSZK-beli turnéján kiderült, hogy első fellépésük a fővárosban, Bonnban lesz, ahol az előző héten a Londoni Filharmonikusok léptek fel, élükön Herbert von Karajannal. A hatalmas sikerű előadás bizonyította, hogy fényesen helyt álltak a debreceniek. Ahogyan az egyik akkori muzsikos mondja: „a Befejezetlen szimfóniát azóta sem fejeztük be akkora sikerrel”.

Straky Tibor

(Részlet a karmester halálának 20. évfordulójára, a Kölcsey Művelődési Központ nyomdájában készült kiadványból)

Österreichisch-Ungarische
Meisterkurse für Musik

**DIRIGENTENKURS
UND -WETTBEWERB
CONDUCTING COURSE
AND COMPETITION**

19. 8. – 8. 9. 1994

MIT DEM
WITH THE

SYMPHONIEORCHESTER
PÉCS/UNGARN
SYMPHONY ORCHESTRA
PÉCS/HUNGARY

UND
AND

WOLFGANG HARRER

Information und Anmeldung:
Information and registration:

Österreichisch-Ungarische
Meisterkurse für Musik

Postfach 369
A-1140 Wien, Austria

Wagner a KRESZ-vizsgán

1969-ben Rubányi a zenekari tagokkal együtt járt KRESZ-tanfolyamra. Leült hátra, oda se figyelt, állandóan a pipájával volt elfoglalva. A vizsgán (akkor még) szóban kellett felelni. A vizsgabiztos feltett egy pár kérdést; Rubányi – talán – nem is figyelt, vagy nem értette pontosan a kérdéseket, és a következőket mondta a bizottságnak: „Nézzék, uraim, én késő éjjelig korrepetáltam az énekesekkel a színházban, most is el kell mennem Wagnert próbálni, és nem érek rá felelni.”

Megkapta a jogosítványt, balesete nem volt, de mondták az ismerős és „ismeretlen” autósok, hogy az indexet mindig elfelejtette vizsgakapcsolni.

Összeállította: Herczegh László

**18. INTERNATIONALE SOMMERAKADEMIE
FÜR KAMMERMUSIK NIEDERSACHSEN**

**Sommerkurs im Ensemblespiel
für Streicher, Bläser, Klavier**

4.–25. September 1994

in der Stiftung Kloster Frenswegen, Nordhorn/Grafschaft Bentheim
(vormals: JAGDSCHLOSS GÖHRDE/HITZACKER)

Dozenten: Eberhard Feltz, Fritz, Finsch, Jürgen Kussmaul, Mirjam Nastasi,
Konrad Richter, Josef Schwab, Hans Rudolf Stalder

Auskunft und Anmeldung bis zum 15. 5. 1994:

Hochschule für Music und Theater Hannover,
Emmichplatz 1, D-30175 Hannover,
Telefon: (05 11) 31 00-220

(Magazine *DAS ORCHESTER*, MusikVerlag Schott)

Derűs percek

Nagy karmesterek – kis történetek

(Ha nem igaz, akkor is jó.) Időpont: 1974, helyszín: Wilmington, Delaware, USA.
A Rádiózenekar USA-turnéjának első koncertje – a sajtóban megjelent kritikák ellenére, a hangszerek légi eljévedése miatt elmaradt.

Lehel György aggódva lalolgatta, mi történhet, ha a rekvizitek végleg elkallódnak.
Pimasz zenekari muzsikuskok kérdése: „A pálcád nálad van?” Az igenlő válaszra: „Akkor se baj, adj egy-két szólóestet, beülünk, meghallgatjuk”.

Ugyanez a pimasz kolléga az alábbi kérdést tette fel Lehelnek: „Tudod, milyen viccel nem mer neked Vas Laci elmesélni? Lehel: Kolléga: Mi a különbség szerencsétlenség és katasztrófa között? Ha egy hajó, a fedélzetén tele karmesterrel elsüllyed egy viharos tengeren, az szerencsétlenség. Ha egy tud úszni, katasztrófa”

Lehel, egy hét múlva: „Tudod, pár napig dühöngtem, aztán elmeséltem Somogyi Lászlónak, egykori tanáromnak, azóta nyugodt vagyok”

Ankara koncert előtt 10 perccel kérdés Lukács Ervinhez: „Mi a különbség krumpli és karmester között? Semmi, a java a föld alatt van.”

Lukács: „Legalább a koncert után mondtad volna!”

Rém- és álhírek

„A bögőszövetség híre: A háromhúros bögőre szóló engedélyeket, s a velejáró 30% gázsi-csökkenést csak 50 év szolgálati idő után lehet kérvényezni.”

„A harsonákra a zöldkártyát csak akkor adják ki, ha behúzott cűgnál a mérhető alkoholtartalom 10 ezrelék fölött van (a többi kibocsátott gáz káros anyagnak számít).”

ZENEKAR

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

A szerkesztőség címe:

Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége,

1068 Budapest, Városligeti fasor 38.

Telefon: 14-28-927; Fax: 14-28-372

A Szövetség elnöke: **Popa Péter**

A Szövetség titkára: **Jobbágy Ervin**

Felelős szerkesztő: **Csontos János**

Felelős kiadó: **Popa Péter**

Fejlécterv: **Fucskó Miklós**

Szedte és nyomta: **HTSA Nyomda**

ISSN: megállapítás alatt

Címlapunkon archív felvétel:

Tátrai Vilmos mint koncertmester kezét szorít **Ernest**

Ansermet svájci karmesterrel, aki az **ÁHZ**-t vezényelte a

VII. Budapesti Zenei Hetek nyitókoncertjén

Hangszer és
Műkereskedés

1077 Bp., Almássy u. 4-6. Telefon/Fax: 141-7061

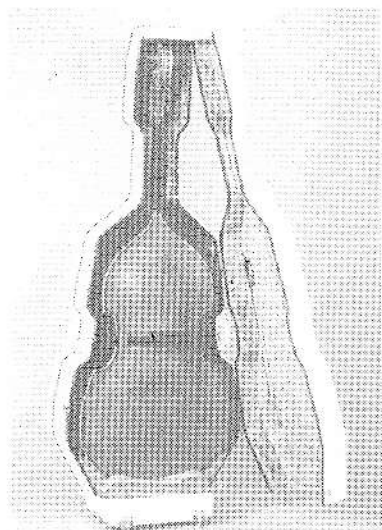
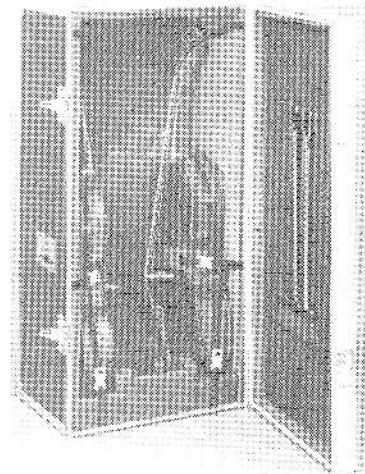
Új és használt hangszerek, tartozékok, alkatrészek, kiegészítők
forgalmazása.

(Tokok, huzatok, állványok, húrok, gyanták stb., WOLF vállpárnák, álltartók,
BOOSEY HAWKES hangszerek, ún. BESSON, BUFFET, DENIS WICK fúvókák,
szordinók...)

*Igazságügyi szakértői véleményezés.
Vonós, pengetős hangszerek javítása, készítése.
Fafúvós hangszerek javítása.*

MINDEN HANGSZERNEK JOGA VAN A BIZTONSÁGHOZ...

*Speciális ládák, tokok méret utáni készítése érzékeny eszközök
(hangszerek, műszerek, erősítők, kamerák stb.) teherszállítására és tárolására.
Vízhatlan borítás ütészálló szerkezet, energiaelnyelő belső borítás – tökéletes biztonság.
Üveg- és karbonszál erősítésű poliészter tokok, csellók és bőgők városi szállítására.
Külföldi hangszertokok és hangszertartozékok importálása katalógus után.
1022 Budapest, Eszter u. 14.*

Pop Art FLIGHTCASES

1022 BUDAPEST, ESZTER U. 14.
TEL./FAX: 11-59-630

ROSÉ

&

INSTRUMENTS DE

MUSIQUE

FÚVÓS HANGSZERJAVÍTÓ ÉS
KERESKEDELMI KFT.

Hangszerbolt az Operánál

Régi és új hangszerek vétele, eladása és javítása.
Hangszertartozékok, nádak, húrok, tokok árusítása, bérbe adása, lízingelés, szakértékelés.
Múzeális hangszerek.
Buffet Crampon, Schreiber, Keilverth, Besson, Patricola, Winter, Glotin cégek
magyarországi képviselője.

ROSÉ and BUFFET Kft.
Hangszerjavító
és Kereskedelmi Kft.
1065 Budapest, Hajós u. 9.
Tel./Fax: 1533-020